

גליון
באר
הברכה

נערך ונלקט מתוך תוכן דברי שיחותיו של
מורינו הגה"צ רבי אברהם אלימלך בידרמן שליט"א

אחרי

מכון
באר
האמונה

גליון באר הפרשה

להערות והארות,
וכן לכל עניין אחר
ניתן לפנות:
לטלפון 718.484.8136

או לאימיל:
Mail@BeerHaparsha.com

מדי שבוע בשבוע בדוא"ל בחינם

הירשמו היום!

לשון הקודש
באר הפרשה
mail@beerhaparsha.com

אידיש
דער פרשה קוואל
mail@derparshakval.com

אנגלית
Torah Wellsprings
mail@torahwellsprings.com

ספרדית
Manantiales de la Torá
info@manantialesdelatorah.com

צרפתית
Au Puits de La Paracha
info@aupuitsdelaparacha.com

איטלקית
Le Sorgenti della Torah
info@lesorgentidellatorah.com

רוסית
Колодец Торы
info@kolodetztory.com



מכון **ארה"ב:**
Mechon Beer Emunah
1660 45th St, Brooklyn NY 11204
718.484.8136

בארה"ק:
מכון באר האמונה
רח' דובב מישרים 4/2
עיה"ק ירושלים תובב"א
025 688 040

יו"ל ע"י מכון באר אמונה
כל הזכויות שמורות להמכון © 2022

העתקה או הדפסה של הגליון בכל פרמוט שהוא כדי להרויח או לפרסם עסק וכדו' ללא אישור בכתב ממכון באר האמונה הינו נגד ההלכה והחוק הבינלאומי

תוכן הענינים

פרשת אחרי

- ב..... גורל לה' - 'גורל' החיים רק מיד ה'.....
- ג..... וחי בהם - ענין ההתחדשות והחיות הנדרשת לאדם.....
- ה..... לעשות רצונך ולעבדך - יקום ויעשה ולא ישב בחיבוק ידיים.....
- ז..... למען נסותך - חשיבות בני ישראל למעלה מן המלאכים ע"ש הנסיונות שהם עוברים.....
- ט..... ממחרת הפסח - לשמר את הארות החג לאורך ימים.....
- י..... וספרתם לכם - קדושת ימי הספירה.....
- יא..... ואטהר ואתקדש - ימי טהרה.....
- טו..... לב טוב - להפוך לבבנו לטוב בימי הספירה.....
- טז..... נוסעים אנחנו - ההכנה לקבלת התורה ע"י התורה.....

פרשת אהרי

גורל לה' - 'גורל' החיים רק מיד ה'

בפרשתן (פ"ח), ונתן אהרן על שני השעירים גורלות גורל אחד לה' וגורל אחד לעזאזל. ומצינו בפירוש רבינו סעדיה גאון ביאור נפלא בטעמא דמילתא שציווה הקב"ה להטיל גורל איזה שעיר יהא נבחר לה' ומי הוא שעתידי להישלח המדברה, כי רצה הקב"ה ללמד כלל גדול ביסוד האמונה לכל תהלוכות

החיים, כי הכל בידי שמים, וגם בהמה ההולכת לאברון - לעזאזל אין זה אלא כי כך גזר עליה הקב"ה בהשגחתו העליונה על כל פרט ופרט בברואי עולם, ועל כן 'בחירת' השעיר לעזאזל הוא על ידי 'גורל' שאין בו עירוב בן אנוש בתוצאותיו¹ אלא ניכר בעליל שהוא גורל שמים ובגזירת עליון², וללמד על 'הכלל' כולו יצא³.

א. כתב הרה"ק ה'בית אהרן' זי"ע וז"ל, אאמור"ר זצוקללה"ה (הרה"ק רבי אשר מסטאלין זי"ע) כשהיה קורא בשבת זו פרי יוה"כ היה לו געגועין גדולים על יוה"כ כמעט עד כלות הנפש, והיה אומר משל, כשרוקחין מרקחת קודם הנישואין בשביל הנישואין טועמין מן המרקחת גם בשעה ההיא, וכך בשבת זו צריך להתעורר בקדושת יום הכיפורים, עכ"ל. ב. לפני למעלה מיובל שנים, אירע שכמה מטוסים (פליגערס) נפלו באותה תקופה, באותו זמן היה אברך שהוצרך ליסע לחו"ל, וחשש ופחד מאד מנסיעה כזו, ויפן אל הגה"ק ה'חזון איש' זי"ע לגלות לו תעלומות לבו, אמר לו החזון איש, וכי חושב אתה שה'מטוס' הוא הנופל, הלא האדם הוא הנופל...

בזמנו של רבי ירוחם ממיר זי"ע אירע פעם שהרבה כפריים נסעו יחדיו לעבר העיירה מיר, ובעלותם על הגשר שעל פני מימיה של מיר, קרס הגשר, וימותו כל הכפריים. כשבא הדבר לאזני רבי ירוחם נענה ואמר, מלך בשר ודם צריך לשמור על הפושעים שנתפסו למלכות, על כן יחבשם בבית האסורים עד הזמן המיועד לקיום גז"ד, ואז יוציאם להורג. לא כך היא דרכו של הקב"ה, הריהו נותן לכל פושע להמשיך את שגרת חייו. ובבוא הזמן המיועד מזמן את כל המחוייבים מיתה לפונדק אחד, מעל לגשר אחד, ושם נוטל את חייהם. ופשיטא ואין צריך לומר כי טיפשות גדולה היא לומר, מפני שעלה זה על גבי הגשר נפל ומת וכל כיוצא בזה. אלא הנכון לומר - מפני שהוצרך זה למות העלהו הקב"ה על גבי הגשר.

ג. מעשה היה באיש יהודי שהיה דחוק מאוד בפרנסתו ולא הצליח להביא טרף לביתו, בצר לו ניגש אל הגה"ק ה'חזון איש' זי"ע, ואמר לו, רבינו, חוס ורחם נא עלי, ויגלה לי ברוח הקודש את ה'מספר' העומד לעלות בגורל בזמן הקרוב, ואלך ואקנה כרטיס לוטו ואמלא בו אותם מספרים, ואזכה בסכום הגדול ויבוא סוף וקץ לכל צרותי, נענה לו החזון"א, וכי נדמה לך כי מן השמים נגזר ש'המספר' יעלה בגורל... לא כן הדבר, אלא משמים נגזר על האדם שיזכה בגורל, ואם לא נגזר עליך שתזכה - אזי אותם מספרים לא יעלו ולא יורידו...

ד. כה היה מעשה לפני כמה שנים ביום ג' אייר יומא דהילולא של הרה"ק רבי ישעי' מקרעסטיר זי"ע, בעי"ת מאנרא יצ"ו דר יהודי המוסר נפשו ל'הצלת' אחינו בני ישראל כשהם שרויים במצב סכנה ל"ע, ובתפקידו הינו משמש בכל עת כ'פארמעדיק' (פרמידק). הלה אינו מהנוהגים ליסע ולנווד בדרכים, ואפילו במקומות הקדושים כאת"ק מירון לא היה מעודו... והנה בשבת קודש שלפני היא"צ של הרה"ק רבי ישעי' ישב לו היהודי בביתו במאנרא ולבו נתלהב באש קודש, בתבערה ש'הפעם' הוא נוסע לקרעסטיר להשתטח על ציונו של מופת הדור הטמון שם. ממחשבה למעשה, מיד במוצאי שב"ק תר היהודי אחר 'טיקעט' (כרטיס טיסה) למען יוכל להגיע ממקום מושבו עד אונגארין (קרעסטיר שבהונגריה), מפאת איחור הזמן לא מצא היהודי טיקעט רק על יום היא"צ עצמו באופן שיעמדו רגליו על 'אדמת קודש' ממש בשעה האחרונה של היא"צ... מכיוון שכן הזמין הלה 'דרייווער' (נהג) שימהר לקחתו משדה התעופה (עירפארט) בכדי שיספיק להשתטח על הציון מבעוד יום. למעשה, היהודי אכן הגיע בזמן שנקבע, אך לא מצא את הדרייווער, ורק לאחר שעה שלימה מצאו זה את זה והחלו בנסיעה לכיוון הציון הקדוש.

והי בהם - ענין ההתחדשות והחיות הנדרשת לאדם שיעל האדם לקיים את ה'תורה והמצוה' בחיות' ובוריונות' בפרשתן (יה ה), 'אשר יעשה אותם האדם וחי בהם', ולא בעצלתיים, כשיש באדם רוח עצלות ועצבות... רמזו בה ה'של"ה' הק' (שער האותיות ז' - זריות)

על אם הדרך ראה לפתע היהודי תאונה (עקסידנט) נוראה שבה נפגעו שני בחורים מאנ"ש - פגיעה חמורה מאד, וכאן נתגלה הנס הגדול והנורא, ש'רכבו' של היהודי היה הראשון לאחורי רכבם של הבחורים, מיד קפץ מיודעינו הבקי ב'הצלה', נשכב על גופם של הבחורים שאיבדו לגמרי את הכרתם וביצע בשניהם כאחת 'החיאה' (c.p.r.) כשהוא עובר מזה לזה - באין שם אפילו עוד איש הצלה אחד, וכך עבד ועמל קשות במשך חמש עשרה דקות עד שהגיעו עוד כמה מאנשי הצלה ששהו בציון הקודש. ובזה נתגלת השגחת הבורא באופן נפלא, כי הקב"ה הקדים רפואה למכה, ובהשגחה עליונה הבעיר בלב היהודי רצון ותשוקה מלפני חמשה 'מעת לעת' שהוא 'חייב' ליסע לקרעסטיר, וגם לרבות היו לו עיכובים שונים שלא מצא 'מקום' אלא לקראת 'נעילת היום', ואף שם לא מצא את הדרייווער, והוא לא ידע כי כל זה בכדי שיגיע ממרחק מרחקים ברגע המכוון והמכריע להציל את חיהם כפשוטו ממש... האמת ייאמר, כי כל אלו שנסעו לקרעסטיר (וכיו"ב כל איש ישראל בכל מקום שהוא נמצא, בכל עת) הייתה הגעתם לשם ב'השגחה עליונה' - איש איש ושליחותו... אלא שכאן נפתח בפנינו צוהר לראות כי 'הכל בהשגחה'.

ה. עוד עלינו להתבונן בהאמור בפרשתן בעניין 'שני השעירים' אשר הביאום אל בית המקדש לעבודת יום הכיפורים, שבאותה שעה ששחטו את השעיר לה' עדיין היה השעיר השני עומד חי (טז ח), ולא היה משתלח אלא לאחר כל העבודה בהקטרת הקטורת לפני ולפנים והזאת דם הפר והשעיר, ובכל אותו הזמן שנמשכה העבודה היה נדמה לשעיר כי שפר עליו גורלו וחלקו, שהרי את חברו שחטו ואילו הוא נותר בחיים, ואף 'יוצא בשלום מן הקודש'... שמוציאים אותו כשהוא חי מבית המקדש, אמנם בסופו של דבר יתברר לו כי חברו ה'מסכן' זכה להיות קרבן לה', ושיכנס מדמו לקדשי הקדשים, ואילו הוא נשלח לעזאזל... והרי זה 'משל' על כל תהלוכות העולם, שלא כל מה שנראה כ'רע לו' אכן כך הוא הדבר באמת, ולא כל מה שנדמה ש'טוב לו' שאכן טוב לו... (ע"פ הרש"ר הירש), אלא אדרבה זה שעלה עליו הגורל להישחט הוא הקדוש לה'.

מעין זה מצינו עוד בפרשתן בעניין ה'קטורת' של יום הכיפורים, דכתיב בה 'קטרת סמים דקה' (טז יב), וכך נאמר בברייתא דפיטום הקטורת 'תנו רבנן פיטום הקטורת כיצד, שלש מאות ושישים ושמונה מנים היו בה כמנין ימות החמה, מנה לכל יום וכו', ושלושה מנים יתירים שמהם מכניס כהן גדול מלוא חפניו ביום הכפורים, ומחזירן למכתשת בערב יום הכפורים ושוחקן יפה יפה כדי שתהא דקה מן הדקה', והנה בשעה שמוציאים אותם שלושת מנים בערב יוה"כ הרי הם 'צועקים' מרה... מה נשתנינו משאר הקטורת, מדוע מוצאים אותנו מן הכלל... ולא עוד אלא שמחזירים אותנו למכתשת לדוק ולשחוק אותנו ולהכות בנו מכות נאמנות עד אשר נהיה דקה מן הדקה... אכן כעבור יום אחד בלבד מתורצים כל הקושיות בבת אחת, לא היה בכך שינוי לגריעותא אלא דייקא למעליותא, אתם נבחרתם לזכות להיכנס לפני ולפנים, וכל אותם המכות במכתשת לא היו אלא כדי לזכך ולרומם אתכם שתהיו ראויים להתקרב אל הקודש פנימה. ולמדנו ארחות חיים, שכל מכה ומכה העובר על האדם, ובפרט כשמרגיש במיצר כשהוא נתון ב'מכתשת' רח"ל נועדו לזככו ולהעלותו מעלה מעלה ברוחניות ובגשמיות.

ו. ובזה ביארו מה שאמרו חז"ל (תענית כ:): שאלו תלמידיו את רבי אדא בר אהבה במה הארכת ימים, ובתוך דבריו אמר להם 'מעולם לא ישנתי בבית המדרש', שכוונתו הייתה שלא היה בבית המדרש כישן, אלא תמיד קיים בעצמו 'וחי בהם' בהתחדשות גדולה ובחיות.

ז. הבט נא וראה דברות קדשו של הרה"ק ה'אבני נזר' זי"ע (אביר הרועים אות קי"ג) בלשונו הטהור 'כל הדחקות והצרות שיש לישראל בכל העולם רח"ל, הוא הכל בשביל שלומדים הגמרא כאדם שרוצה לישן שלופעדיג, ואם היה העולם מצייתים לו, ולמדו הגמרא עם חיות, היה הוא ערב בדבר שלא יחסר לשום ישראל פרנסה'.

ח. ועיקר כל ה'תורה והמצוה' לקיים 'וחי בהם' בחיות והתלהבות, ידוע העובדא שפעם הילך מרן הבעש"ט הק' זי"ע בסמוך לנהר, והימים היו ימות החורף באותן עיירות שהקור מתגבר למאד, ומי הנהר קפאו עד שהיה אפשר להלך שם ביבשה בתוך הים. והנה ראו התלמידים היאך שהבעש"ט מתבונן בנעשה שם, אחמ"כ נענה אליהם, הראיתם כוחה של קרירות, כי ראיתי אחד מן הערלים חורט על הנהר הקפוא צורת שתי וערב (והוא כע"ז ממש, שו"ע יו"ד קמא), והרי אין לך דבר טהור כמי הנהר - מים חיים המטהרים כל צרוע וכל זב, ואף הם עצמם אינם מקבלים

באר הפרשה - פרשת אהרי

פר' נח סח) - 'מ'זאל נישט פאר'אלט'עוועט ווערען' (שהאדם העושה המצוה לא יעשנה מתוך התיישנות), רק יעשה כל מעשיו בכל כוחו ומתוך התחדשות.

זכר אמרו קמאי שאף הקב"ה כביכול מבקש מאתנו 'אל תשליכני לעת זקנה', אל תקיימו מצוותי חלילה באופן של זקנה - כמצות אנשים מלומדה, אלא מתוך חרונה ושמחת הלב, והיינו דשנינו בפרקי אבות (ד ב) 'בן עזאי אומר, הוי רין למצווה קלה כבחמורה, ובורח מן העבירה', כי המקיימה באופן של 'מלומדה' לא ירוץ לדבר מצווה, על כן אמרו לו לרוץ תמיד לדבר מצוה וכן לאידך גיסא לברוח מן החטא. הצד השווה שביניהם שלעולם יעשה עבודתו 'מיט א פרישקייט' ובזריזות, ולא יחפש לנוח על מקומו". ובאמת יש לכל

רש"י במסכת ברכות (נא.) על הדברים הנאמרים בכוס של ברכה, ואחד מהן 'חי', פירש רש"י (ד"ה חי), פרישק"א בלע"ז. כלומר, שהוא בריא ולא הופג טעמו, והכל ענין אחד. כי את התורה הקדושה על האדם לקיים באופן של 'וחי בהם' - לחיות בהתחדשות^ט בתורה ועבודה.

צא ולמד ממה שהביא הרה"ק רבי צדוק הכהן מלובלין זי"ע ב'פרי צדיק' (מאמרי סיון אות ד) בשם מרן ה'בעל שם טוב' זי"ע, שהיה מקנא חזק ההתעוררות בימי הנעורים, כלומר שהשתוקק לכת שיש לצעירי הצאן, שבידם להתחדש כסדר בעבודת השי"ת.

באותה מטבע פירש הבעש"ט הק' זי"ע (כתר ש"ט סו) את הפסוק (תהלים עא ט) 'אל תשליכני לעת זקנה' - שלא תתיישן המצוה בעיני (ראה ב'בעש"ט' עה"ת

טומאה (פסחים יז.), ויהי אך 'קפאו' המים, אפשר לחרוט בהם צורת טומאה חמורה. לדין ייאמר, עד כמה יש לנו להזהר ולהשמר מ'קרירות', ועלינו להלהיב ליבנו ונפשנו ב'שלהבת אש קודש' לה' ולתורתו, ובזה נזכה לטהר ליבנו קמיה אבינו שבשמים.

מעשה בהרה"צ ר' מרדכי לידער זצ"ל המכונה ר' מאטקי, מגדולי האריות בחבורת החסידים בטבריא, שהיה עורך 'נסיעה' לרבו הרה"ק היסוד העבודה' זי"ע, פעם אחת נשאל ר' מאטקי מפי רבה של ירושלים הגה"צ רבי שמואל סלנט זצ"ל לשם מה זקוק הוא לנסוע לרבו, וכי מה חסר לו בעבודתו הקדושה שבעבור זה נודד הוא למרחקים בדרך ארוכה ומפרכת גוף ונפש. נענה לו רבי מאטקי, כי הנה איתא במשנה (בסוף סוטה) 'משמת רבי מאיר בטלו מושלי משלים, משמת בן עזאי בטלו השקדנים, משמת בן זומא בטלו הדרשנים וכו', משמת רבן גמליאל הזקן בטל כבוד התורה ומתה טהרה ופרישות', וכל הרואה יתמה מדוע נקטו לגבי טהרה ופרישות לשון 'מתה' ולא אמרו 'בטלה טהרה ופרישות' כדרך שנזכר בכל המשנה, אלא ביאורו, כי אכן לא בטלה טהרה ופרישות כלל, אלא שהיא בגדר 'מתה' בלא חיות, שרבו הנוהגים בגינוני פרישות ומרבים לטהר עצמם, אבל הם עושים זאת 'בעל כרחם' בלא שמחה ותענוג מגודל הזכייה לעמוד לפני ה' ולשרתו, ומשום כך נוסע הוא לרבו היסוד העבודה לקנות 'סם חיים', ולקבל פרישקייט וחיות בעבודתו.

זכר שמעתי מת"ח חשוב שליט"א לבאר בלשון ששנו חכמים (אבות ד ל) 'זעל כרחך אתה חי וכו' ועל כרחך אתה עתיד ליתן דין וחשבון לפני מלך מלכי המלכים הקב"ה', שנכלל בזה כי על מה שאתה חי 'בעל כרחך' - בלא שמחה וחיות, על הא גופא אתה עתיד ליתן דין וחשבון...

ט. יש שהוכיחו מדברי הירושלמי (סוכה ג א) שמפרש טעמא מדוע 'לולב היבש פסול' דכתיב (תהלים קטו יז) 'לא המתים יהללו י-ה'. והלא דברים קל וחומר, ומה אם המקיים מצוה כשהוא מלא חיות - אלא שהלולב שבידו יבש הוא, אינו יוצא ידי חובתו משום 'לא המתים יהללו י-ה', ק"ו בן בנו של ק"ו כאשר הלולב ירוק ומלא חיות אלא שהאדם הנוטלו 'יבש' הוא, מבלי חיות, בודאי שיש בו חסרון של 'לא המתים יהללו'...

י. הרה"ק הפני מנחם זי"ע היה ידוע במיוחד ב'תפילותיו' הנעלות ברגש נפלא והתלהבות עצומה. לאחר שנסתלק לבית עולמו מצאו בחדרו כמאתיים סידורים שונים, כי בכל עת מצוא היה קונה סידורים חדשים להכניס התחדשות והתפעלות בתפילה, ואף שאין בידינו הבנה בדרכי הצדיקים... מ"מ לדין נלמד במדרגתנו להכניס חיות והתחדשות בעבודתנו בכל עת מצוא, מכל דבר המביא חיות התלהבות והתחדשות.

יא. ואופן ה'בריחה' היא כדברי הרה"ק ה'חידושי הרי"ם' זי"ע בביאור דברי הגמרא (ברכות ו:) 'לעולם ירוץ אדם לדבר הלכה ואפילו בשבת שנאמר (הושע יא י) אחרי ה' ילכו כאריה ישאג', והתמיהה ידועה, הרי בפסוק נאמר אחרי ה' ילכו, והיאך למד מכאן שיש לרוץ לדבר מצוה. אלא ביאורו, שהנה כאשר יהלך ברחובה של עיר ביום ה'שלג'

אלא ביאורו כדלעיל, שמכיוון שלא מצאה נפשו די סיפוקה ב'חדשות' בתורה, בע"כ הלכה לחפש סיפוקה במקום 'עבודה זרה' - עבודה שלא הכיר עד הנה ו'חדשה' היא לו. נמצא, שעצם הדבר שלא קיים תורה ומצוות ב'התחדשות' זה גופא גרם לו שילך לעבוד עבודה זרה. ולכן נענש כל כך.

לעשות רצונך ולעבדך - יקום ויעשה ולא ישב בחיבוק ידיים בפרשתן (טו ט-י), 'והקריב אהרן את השעיר אשר עלה עליו הגורל לה' ועשהו חמאת', ופירש רש"י, 'כשמניח הגורל עליו קורא לו שם ואומר לה' חמאת', אמנם גבי השעיר לעזאזל נאמר (פסוק י) 'והשעיר אשר עלה עליו הגורל לעזאזל' ולא מצינו לשון עשייה, ואכן אין צריך להניח עליו את הגורל ואין צריך לקרוא לו שם ולומר שיהא שעיר זה לעזאזל (תוי"ב ב ה), ולכאורה צ"ב מה נשתנה זה מזה, ואמר הרה"ק רבי יואל מסאטמאר זי"ע דמהכא חזינו, שאם רוצה אדם להקריב קרבן לה' - להתרצות לפניו, עליו לעשות מעשה, לקום ממקומו, להתנער מעפרו ובוה יזכה להתקרב לקדושה². משא"כ בסטרא אחרא סגי בשב ואל תעשה כדי להגיע לעזאזל חס ושלום. וזה לימוד גדול לכל איש מישראל, שרבות יש להתייגע ולעמול בכל כוחו בעשיית וקיום מצוות ומעשים טובים, ואין אתה רשאי ליבטל הימנה

אחד ללמוד קל וחומר מהנהגתו בעניני גשמיים, כי אם למלאכתו ועסקיו כדי להרוויח כמה גרגירי כסף ירוץ בשמחה בזריזות והתלהבות, כ"ש שלעבודת הקודש עליו לגשת מתוך חשק ושמחת הלב.

ובאמת, מצד טבעו של עולם - חיותה של נפש האדם באה מ'חידושים' (חדשות - נייעס), אמנם, אם ימצא אותם בתורתו ועבודתו מה טוב ומה נעים, ואם לאו סופו לחפש אחר 'חידושים' במקומות שאינם רצויים עבורו. וכך ביאר הרה"ק ה'חתם סופר' זי"ע (ע"י בתורת משה ראה) את הפסוק (דברים יא כז-כח) 'את הברכה אשר תשמעו אל מצוות ה' אלוקיכם אשר אנכי מצוה אתכם היום. והקללה אם לא תשמעו... ללכת אחרי אלוקים אחרים אשר לא ידעתם, והנה, דרשו חז"ל (ע"י רש"י שם כו טז) 'היום - בכל יום ויום יהיו בעיניך כחדשים'. ולכאורה צריך ביאור, אם הכתוב מדובר בענין ההתחדשות מדוע אמר 'והקללה אם...'. וכי עבור מניעת ההתחדשות תבוא קללה על האדם, ועוד, היאך אפשר לומר שהכוונה היא על עניין ההתחדשות בשעה שנכתב להדיא 'והקללה... אם לא תשמעו... וסרתם מן הדרך אשר אנכי מצוה אתכם היום'. עוד צריך ביאור, מדוע לא היה סיפק לאמר 'ללכת אחרי אלוקים אחרים' והוצרך להוסיף 'אשר לא ידעתם'.

אחד מזקני וישישי העדה, אשר אך בקושי מהלך תוך השענו על מקלו, ולפתע יראה הזקן שאריה השואג לטרף בא ומתקרב אליו, וודאי שאז יתגלו בקרבו כוחות אדירים, ישכח מתשות כוחו ישכח ממקלו, וינוס כנער אשר כוחו במתניו, כי אכן בכל אדם טמונים כוחות אדירים נעלמים אשר יתגלו בפועל רק כשנקלע לעת צר ומצוק, ומכאן נלמד אחרי ה' ילכו - כמי שמהלך בסמוך לארי שואג - שמתעוררים בו כוחות אדירים ועצומים, ובפרט בבוא אליו נסיון בעניני 'יראת שמים', יעורר בעצמו את הכוחות הללו לברוח בכל כוחו כבורח מן הארי לנוס אל ה' אלוקיו. יב. אמרו בעלי הרמז בהלכה הפסוקה (מג"א א"ח קלא ד בשם השל"ה) שיש לומר 'ואנחנו לא נדע' - בישיבה, 'מה נעשה' - בעמידה, והיינו שאין לו לאדם לומר בעודו יושב בעצלתיים מה נעשה, אלא תחילה יעמוד ממקומו כמי שמוכן לזוז מקומו - לעשות איזה פעולה טובה, ובעמידה ישאל 'מה נעשה'...

משל נפלא אמרו על מי שהיה במסיבת מרעים ו'שתה' יתר על המידה, ונסע ברכבו לביתו, בהיותו בפרשת דרכים שעל אם הדרך עצר אותו שוטר ובדק אותו במכשיר שבידו לדעת האם הוא 'שתוי' והתברר כי אכן כן הדבר, והרי אסור לו לנהוג במצב זה, ונתן לו השוטר קנס כספי כפי חוק המדינה. אחר כמה רגעים שוב עצר אותו השוטר וחזר ונתן לו דו"ח שני, עברו עוד דקות מועטות וחוזר חלילה... נתכעס ה'נהג' וצעק על השוטר, וכי אין לך מה לעשות אלא לרדוף אחרי עד בואי לביתי שאתה מעכב אותי פעם אחרי פעם ומחייב אותי מעות הרבה בכל פעם, מה עשיתי לך כי דלקת דווקא אחריי, מוטב לך לטפל בפושעים 'הגונים' מאשר להיטפל אלי... השיב לו השוטר - סלק עצמך מה'ככר' שבכאן [כנהוג במקומות הרבה לעשות 'ככר' בכל פרשת דרכים], מדוע הנך מסבב אותו שוב ושוב (ולכן, בכל פעם שהנך עובר לידי הנני מחייב אותך שוב), כי מחמת שכרותו לא הרגיש שהוא 'דורך' על אותו מקום ומסבב אותו סחור סחור... במקום שימשיך הלאה בדרכו.

באר הפרשה - פרשת אהרי

מסאטמאר, שהמעין נברא משישת ימי בראשית ולא נעשה בעבודת כפים של בני אדם, משא"כ בור המקוה נחפר ונעשה בניעתם של בני אדם, והכי נמי בטהרת הנפש חייב האדם להתייגע כדי לקנות עניני קדושה ונינוני טהרה בנפשו, ורק אז יזכה לסיפא דקתני 'אף הקב"ה מטהר את ישראל', כי רק לאחר שיפתח האדם פתח כחודו של מחט בניגעה או יפתחו לו כפתחו של אולם גדול".

אפילו שעה אחת, כי הביטול עלול להביא את האדם ליד אברון ח"ו".

והיינו דשנינו (יומא פה:) 'מה מקוה מטהר את הטמאים, אף הקב"ה מטהר את ישראל', ולכאורה צריך ביאור מדוע דימו את טהרת ישראל למקוה ולא למעין - והרי טהרת המעין היא טהרה גדולה יותר מטהרת המקוה (עי' ספרי פרשת שמיני פרשה ט ג). וביאר הרה"ק

והרבה יש ללמוד מכאן מוסר השכל, כי פעמים נדמה לאדם שהיצר הרע בעצמו רודף אחריו להכשיל אותו, ובמר ליבו זועק מדוע מנסים אותי מן השמים בנסיונות רבים כל כך... אך האמת היא, כי אין לו אלא 'לזוז' מאותו 'מקום'... ושוב לא יבוא לידי נסיון ולא לידי בזיון...

גם נלמד מכאן, שפעמים ואדם מאשים את כל העולם, ואינו מרגיש שהוא 'האשם' בדבר... ואם יבדוק בעצמו יראה היטב כי אין הדבר תלוי אלא בי...

אולם אם אכן יתחזק אזי מכאן ואילך יערב לו, וכאותו מעשה באחד מחסידי הרה"ק הרש"ב מליובאוויטש זי"ע שפעם הבחין ש'קצב העיר' נמצא אצל הרבי בחדרו, והרה"ק מדבר על ליבו לעוררו לעבודת ה', והיטה אזנו להקשיב לשיחתם, ושמע היאך הרה"ק אמר לו, דהנה איתא במשנה סוף מס' פאה 'וכל מי שאינו לא חגיר ולא סומא ולא פסח ועושה עצמו כאחד מהם אינו מת מן הזקנה עד שיהיה כאחד מהם', וביאר שהכוונה למי שמתאוה לילך למקום האסור 'ואינו חגיר', אך עושה עצמו כחגיר שאין ביכולתו ללכת שמה, וכן מי שמתאוה להסתכל במקום שאסור רח"ל ומתגבר על יצרו ועושה עצמו כסומא, מובטח הוא שהקב"ה ישמור עליו שלא יבוא לידי נסיונות כאלו, וסופו שיהיה כחגיר - שלא ירצה להלך לדבר איסור, וכן יהיה כ'סומא' מלהתאוות למראות אסורות. על דרך זה יש לומר שמי שעושה עצמו כאילם - שעוצר בעצמו מלדבר דברים אסורים לא ימות מן העולם עד שיעזרנו הקב"ה להיות כאילם.

ג. בדרך המוסר אמר הרה"ק רבי לוי יצחק מבארדיטשוב זי"ע (נדפס בקדושת לוי הנדמ"ח, ליקוטים) על מה שאמרו חז"ל (מגילה טו.) 'עתידין בתי כנסיות ובתי מדרשות שבחול' להיקבע בארץ ישראל', והנה בבתי כנסיות מתפללין וקורין קריאת שמע שחרית וערבית, והם עתידים לעבור ולעלות לירושלים אע"פ שעיקר חובת התפלה נחלקו הראשונים (עיין ברמב"ם פ"א מהל' תפלה ה"א, ובספר המצוות להרמב"ם מצוה ה' והשגות הרמב"ן שם, וע"ע בספר החינוך מצוה תלג) אם חיובה מדאורייתא או מדרבנן, וכן עיקר מצות קריאת שמע פליגי בגמרא (ברכות כא.) אם היא מן התורה או רק מדבריהם, ומזה יש ללמוד בקל וחומר, שגם בתי מגוריהם של ישראל יעברו ויעלו לאר"י, שהרי בבתי בני ישראל מקיימים בהם מצוות עשה מדאורייתא למאות, כגון מזוזה, ברכת המזון ונתינת צדקה לעניים, וא"כ כ"ש שיעברו לארץ ישראל. וצריך להבין, מה בצע ומה תהא חשיבותם של בתים אלו שיצטרכו להעבירם לארץ ישראל, בשלמא בתי כנסיות ובתי מדרשות ישמשו כבתים של תורה ותפילה עבור ישראל לעתיד לבוא, אבל בתים בעלמא מה יעשו עמהם, ואמר הרה"ק רבי יואל מסאטמאר זי"ע, כי בבתי מגוריהם לוחם יהודי עם יצרו הרע, ודבר זה יהיה יקר המציאות בימות המשיח, שהרי אמרו (סוכה נב.) שלעתיד לבוא ישחטו את מלאך המות, והלא ידוע (ב"ב טז.) 'הוא שטן הוא יצר הרע הוא מלאך המות', וכיון שבימים ההם לא יהיו עוד מלחמות כנגד היצר לפיכך יהיו הבתים של ישראל כדבר חשוב ביותר, כי הם יהיו למזכרת תפארת כרם בית ישראל שבמקום הזה לחמו עם יצרם וניצחום.

ובזה פירש בכפתור ופרח מה שאומרים בנוסח 'הגדה של פסח' - 'השתא הכא' בגלות 'לשנה הבאה' נזכה שהבתים יהיו 'בארעא דישאל', ואם תאמר איזו חשיבות תהיה לבתים הללו לעתיד לבוא, לזאת קאמר 'השתא עבדי' ויש לנו מלחמות עם היצה"ר ביגיעה, ואילו 'לשנה הבאה בני חורין' מן השטן וגונדא דיליה, וממילא תהא חשיבות מיוחדת לבניינים אלו מפני שבהם עשו רצון ה' מתוך יגיעה ועמל, ואלו יהיו חשובים מזהב ומפז רב. יד. וידע היטב שגם כשהוא עומד במצב 'נפילה' לא סרה הימנו אהבת הבורא וכמו שנאמר בפרשתן (טו טז) 'וכן יעשה לאהל מועד השוכן אתם בתוך טומאתם', וברש"י, אף על פי שהם טמאים, שכינה ביניהם, וכבר אמר

והתגברות על הנסיון ע"כ לא ניתן להם להיכנס אל תוככי 'קדשי הקדשים'. ומכאן, שעל ידי ההתגברות בעת נסיון זוכה להתעלות למדרגה גבוהה יותר משל מלאך ה'טו, ומהאי טעמא נקרא בית המקדש בלשון חז"ל (סנהדרין כ: ועוד) בית הבחירה - שע"ש 'בחירתו' בשוב חשבים הכהנים לעבוד עבודת המקדש.

כתב הרה"ק ה'שפת אמת' זי"ע (וארא תרמ"ה) דהנה ע"י קיום מצוות ומעשים טובים שבני ישראל עושים הרי הם מעידים על הקב"ה שהוא אחד יחיד ומיוחד ואין בלתו, כמו שנאמר (ישעיה מ"ג י) 'אתם עדי נאם ה'', ולדבריו הוסיפו (ועיקר הרעיון נרמז בדבריו, ע"ש), דהנה בדיני עדות קיימא לן (סנהדרין מא.) 'עדות שאי אתה יכול להוימה [להפריך ולהכחיש העדות, בטענת

למען נסותך - השיבות בני ישראל למעלה מן המלאכים ע"ש הנסיונות שהם עוברים

בפרשתן (טו יז), 'וכל אדם לא יהיה באוהל מועד בבואו לכפר בקודש עד צאתו', ודרשו חז"ל (ירושלמי יומא ה ב) דאתי וכל לרבות מלאכי השרת, שאף עליהם נאמר האיסור להיות נוכחים בשעה שהכהן גדול נכנס אל הקודש עד צאתו. ובביאור הדברים כתב הרה"ק ה'ישמח משה' (פר' ראה ד"ה והיה המקום) שהמלאכים אינם יכולים להיכנס לפני ולפנים בקודש הקדשים בעת המוכחרת בשנה זה יום הקדוש, כי רק הכה"ג 'שנזדכך על ידי בחירתו בטוב', היינו שעמד בנסיונותיו והתגבר על יצרו הרע, הוא לבדו יכול להיכנס לקודש הקדשים, משא"כ המלאכים שאין בהם לא יצר הרע לא קנאה ולא שנאה (שבת פט.). חסרה להם מעלה זו של עמידה

הרה"ק ה'בת עין' זי"ע, וז"ל, מי שאינו מאמין שהקב"ה שוכן עם בני ישראל בתוך טומאתם גם הוא לאפיקורוס יחשב (הובא בבת עין מהדו"ח בהוספות שבסוף הספר).

אלא אדרבה הבורא ית"ש מתקרב אליו כביכול לנקותו מכל שמץ טינוף, וכמאמרו של ה'אור החיים' הק' זי"ע (מאור החיים עמ' כ"ה, חובר ע"י תלמידו ר' שלמה פרנקו זצ"ל) על הכתוב (ירמיהו לא יט) 'הבן יקיר לי אפרים אם ילד שעשועים, כי מדי דברי בו זכור אזכרנו עוד, על כן המו מעי לו רחם ארחמנו נאום ה'', כי מדרך העולם כשנודף מאדם ריח שאינו טוב מתרחקים כל סובביו ממנו, לא כן פני הדברים כשהריח בא מתינוק קטן, שהרי אז לא זו בלבד שאין הריח מרחיק את הוריו מאתו, אלא אדרבה ירוצו לקראתו באהבה וחיבה יתירה לנקותו מכל לכלוך וטינוף, להעמידו בטהרתו ונקיותו, וכמו כן אומר לנו אבינו שבשמים, בני רחומי, אפילו אם הבאשתם ח"ו את ריחכם בעוונות וחטאים, מכיוון שאתם ה'בן' יקיר לי אפרים, לכן עדיין אתם ילד שעשועים כתינוק הקטן שהוריו משתעשעים בו בכל זמן ועת, ללא שום חילוק במצבו, וזה שמסיים הכתוב כי מדי דברי בו זכור אזכרנו עוד, בכל מצב בו ימצא תדיר רחם ארחמנו נאום ה'

כגון זה אמר הרה"ק רבי שלמה מזוועהיל זי"ע (מאמר מרדכי, הובא ביסוד צדיק פר' תולדות) על הכתוב (בראשית כז טו) 'ותקח רבקה את בגדי עשו בנה הגדול... ותלבש את יעקב בנה הקטן', ולכאורה יפלא, מדוע קורא הכתוב ליעקב אבינו 'קטן' ולעשו 'גדול' בזמן שלא היה גדול ממנו כי אם שעה מועטת. אלא הביאור, כי כשנצרך בן קטן סעד לתמוכו, אין בודקים אותו עד כמה הוא נקי, אלא מחבקים ומנשקים אותו וחיבה יתירה נודעת לו, אך בבן גדול המלוכלך הכל מתרחקים מאתו. ולכן כינה את יעקב אבינו 'קטן', כי יעקב ובניו ינוחו בחיק אביהם שבשמים אשר מקרבם מחבקים ומנשקים בכל מצב שיהיו, אף כשהם מלוכלכים בכתמי העוונות, ואילו את הנכרים בני עשו כינה הכתוב 'הגדול' כי מהם הוא מתרחק ואינו מושיעם כי מלוכלכים הם..

טו. מחמת האי טעמא כתבו הטעם שנקט התנא דמתניתין באבות (ה כב) לומר 'לפום צערא אגרא' בלשון ארמי הגם שכל המסכתא נשנית בלשון הקודש, דהנה מבואר בתוס' (ברכות ג. ד"ה היה) 'אומרים העולם, לכך אומרים קדיש בלשון ארמית, לפי שתפלה נאה ושבח גדול הוא על כן נתקן בלשון תרגום, שלא יבינו המלאכים [כמאמרם (שבת יב:) שאין מלאכי השרת מכירין בלשון ארמי] ויהיו מתקנאין בנו', והכי נמי אמר 'לפום צערא אגרא' בלשון שהם אינם יודעים כדי שלא יקנאו בישראל.

הרה"ק רבי דוד מטאלנא זי"ע היה נותן טעם בדרך צחות, למה נתן אברהם אבינו למלאכים שלש לשונות בחרדל כאשר באו אצלו כחום היום (ב"מ פו:), כי חרדל מאכל חריף הוא, ובשעת האכילה הרי זה כעין דוקר את הלשון, וזה מה שרצה אברהם לרמוז למלאכים, שמעלתם של בני אדם בשר ודם גדולה יותר מהם, כי הם לא הרגישו מעולם את ההרגשה הקשה כאשר חבירו דוקרו בחרצובות פיו ועליו להתאפק מלענות לו, וכיון שאין להם נסיונות דוגמת בשר ודם לכן אין מעלתם כדוגמתם.

באר הפרשה - פרשת אהרי

שנקטו לשון 'חרוב', וכי לזה 'חורבן' יקרא, אדרבה העולם הגיע לתכליתו ולתיקונו השלם, אלא שבאותו זמן שלעתיד לבוא אזי יעביר הקב"ה את רוח הטומאה מן הארץ ושוב לא יהיה יצר הרע, וממילא אין שום מעם בעולם, שהרי יש לו להקב"ה ריבי רבבות מלאכים קדושים וטהורים לאין מספר, וכל חפצו הוא בברואי מטה המתגברים על יצרם, ואם אין יצר הרע מה בצע בעולם הזה, ומשום כך אמרו 'וחד חרוב' כי עולם ללא היצר הרע הוא 'עולם חרב'.

ביוצא בדבר אמר המגיד ממעזריטש זי"ע בביאור דברי הגמ' (קידושין ל:) 'אמר להם הקב"ה לישראל, בני בראתי יצר הרע ובראתי לו תורה תבלין', כי הרי כל מהותו של 'תבלין' הוא למתק את 'התבשיל', וא"כ נמצא שהתורה היא 'התבלין' הבאה למתק את

'עמנו הייתם' [אינה עדות], והכי נמי בעדות זו שישראל מעידים על ארנותו וייחודו של הקב"ה, אין העדות חשובה אם הכל לפניו כמישור וללא שום קושי, ואדרבה במקום נסיון שעלול לבוא לידי הזמה ח"ו או מעיד האדם עדות בשרה בשלימות כאשר הוא מתחזק ועושה רצון קונו, וזה עיקר תענוגו של הקב"ה כשבשר ודם מתגבר בשעת נסיון^{טז}.

וכבר אמרו ש'נסיון' היא מלשון הרמה והגבהה, ככתוב (תהלים ס ו) 'נתתה ליראיך נס להתנוסס', וכידו להתעלות במעלות נשגבות אם יעמוד בנסיון ויקבל על עצמו גזירת שמים באהבה".

איתא בגמ' (ר"ה לא.) 'שיתא אלפי שני הוי עלמא וחד חרוב', והקשה הבעל התניא (תורה אור צו.) מהו

טז. בתוכחת מוסר סיפר הרה"ק רבי אשר מסטאלין זי"ע לתלמידיו שומעי לקחו, שפעם היה חייל אחד בצבאו של הרוסים בשליטתו של הצאר ניקולאי ימ"ש, שהיה להוט אחר הטיפה המרה ולשתות יין לשכרה, פעם אחת רצה לקנות לעצמו מעט יין אך לא היתה הפרוטה מצויה בכיסו, מה עשה, הוציא את חרבו מנרתיקה, ומכר את הלהב ואילו את הבית יד השאיר לעצמו, ולתוך הנרתיק הכניס קש כדי שלא יהא ניכר לאחרים מה שעשה, ומן הכסף שקיבל קנה לעצמו כמה בקבוקי יין כדי להרוות צמאונו. עברו ימים והצאר הגיע לבדוק את החיילים אם כולם עומדים ומשמשים אותו באמונה וללא השתמטות, מיד התייצבו כולם לפניו ביראת הכבוד, ועבר הצאר בין השורות כדי לבחון אותם אם הכל מתנהל כשורה, ויהי כאשר עבר ליד אותו חייל ציוה עליו לבוא והורה לו להוציא את החרב, בלית ברירה הוציא את הבית יד וראו כולם שכל הנרתיק מלא קש ואין שם חרב כלל, ויהי כראות כן הצאר בערה בו חמתו וציוה להענישו בכל חומר הדין.

וסיים הרה"ק מסטאלין ואמר, שדבר פשוט הוא שאותו צורר רשע לא היה בעל רוח הקודש, ואיך א"כ ידע לבדוק דווקא אותו חייל בין כל אלפי החיילים שעמדו לפניו, רק ראה את כל החיילים עומדים מעט בקומה כפופה מפני כובד המשקל של החרב, ואילו אותו חייל בודד שלא היה לו כלום בכיסו עמד בקומה שלימה, ומזה הבין שדבר מה אינו כשורה אצלו, ואכן מצא בו קלקלתו. וזה לימוד גדול לאדם, שעבודת ה' היא במקום שהוא בקומה כפופה, ובמקום הקושי שם שורה השכינה והאור.

יז. מעשה באחד שהגיע לפני אחד מגדולי דורו וסיפר לו בכאב, שהוא מתייגע מאד להתגבר על היצר הרע המתחדש עליו חדשים לבקרים כדי להכשילו, וכבר תש כוחו מרוב נסיונות, רצה אותו צדיק להסביר לו ולהשכילו שמטרת הנסיון אינה כדי לעבור עליו ותו לא, אלא שעל ידי הנסיון יבוא לידי עלייה, לפיכך פתח והמחיש לו את הענין על פי דברים גשמיים, דהנה הבישול במים גורם לכמה דברים שונים, ישנם כמה וכמה פירות (כתפוח אדמה) המתרככים על ידי הבישול במים, ואילו הביצה שתקשה מחמת הבישול, ויש עוד צורת בישול - לגבי מים, שאין המים משתנים ממה שהיו בתחילה, רק על ידי רתיחת המים משתנים המים למעלותא ואפשר להכין מהם משקה חם וערב לשתיה. וכמו כן נמי דומים הנסיונות למים הזידונים שהאדם מתבשל בהם, אך התוצאה תלויה בנפש האדם עצמו, יש כאלו שהסבל והצער גורמים להם לבוא לידי חולשה והתרככות, ונעשים כתפוח אדמה זה העומד לריסוק, ולאידך גיסא יש את הגיבורים בעם שמתחזקים ועומדים ביד חזקה נגד היצה"ר, והם דומים לביצה שמתקשה על ידי בישולו, אך המעלה הנעלה ביותר היא כאשר האיש מהפך את עצם הנסיון לעבודת השי"ת, ועושה מן הנסיון 'נס', והוא כנוטל את עיקר המים ועושה מהם משקה הראוי לשתיה, ומן המר והעז יצא מתוק, שעצם הקושי נותן בו טעם לשבח ועולה ומתעלה להמשיך בדרך המלך.

יח. כך הובא ב'אמרי יוסף' (פרשת תצא ד"ה אכן להבין) בדרך רמז ודרוש בשם הרה"ק רבי אשר ישעיה מראפשיץ זי"ע, לפרש לשון ברכת 'יוצר' שאומרים בצפרא דשבתא (א-ל אדון) 'טובים מאורות שברא אלקינו, יצאם בדעת בבניה

הארת הקודש בת קיימא גם כש'סור' ממנה, ולא תחלוף מיד^י, אלא תישאר בקרבנו לאורך ימים^י.

והדברים אמורים ביותר בעמדתנו 'ממחרת הפסח', כאשר זכינו לסדר אותו ולחוג את חג המצות בס"ד, שעלינו לשמר בקרבנו את ההתעלות שהיה מנת חלקנו בחג. וכאשר פירש הרה"ק מהרי"ד מבעלזא זי"ע (מהרי"ד, ליקוטים) בנוסח התפילה (ואמונה כל זאת בתפילת ערבית) 'מלכותך ראו בניך בוקע ים לפני משה זה א-לי ענו ואמרו ה' ימלוך לעולם ועד', שלכאורה מה טעם בחרו חז"ל להביא מכל פסוקי 'שירת הים' דייקא פסוק זה, ומה עוד שפסוק זה נאמר בסוף ה'שירה', והוא פסוק הקצר ביותר... אלא ביאורו, כי בשעה שזכו להתגלות הנוראה, שראתה שפחה על הים מה שלא ראה יחזקאל בן בוזי, עד שכביכול היו מראים באצבע ואומרים 'זה א-לי' (רש"י), מיד אמרו ה' ימלוך לעולם ועד, כדי שההארה הקדושה והעצומה הזאת לא תהא רק לשעתה אלא תימשך בקרבנו לעולם ועד, ולזאת יזכו על ידי שקיבלו עליהם את עול מלכותו.

בראש ובראשונה, עליו לעמוד ולחשב חשבוננו של עולם, מה עבר עליו, וכיצד ישמר הכל בקרבנו, כי בלאו הכי לא יישאר בידו מאומה. וכביאורו של האדמו"ר הזקן מסטריקוב זי"ע בכתוב (תהלים קיד ג-ז)

ה'תבשיל והקדירה', כי היצר הרע הוא 'התבשיל', שכל מעלת האדם הוא רק מפני היצר סוכן בנו שמפתה לצד הרע והוא עומד כנגדו בגבורה, אלא שצריך 'להמתיקו', והתורה היא הנותנת את הכח לעמוד בפניו.

ממחרת הפסח - לשמר את הארות החג לאורך ימים

הנה כתיב בהתגלות האלוקית הראשונה למשה רבינו (שמות ג ג-ג) 'וירא מלאך ה' אליו בלבת אש מתוך הסנה, וירא והנה הסנה בוער באש והסנה איננו אוכל', ומיד 'ויאמר משה אסורה נא ואראה את המראה הגדול הזה מדוע לא יבער הסנה'. ולכאורה צריך ביאור, מהו שאמר 'אסורה', להיכן יסור לראות, והרי ה'מראה הגדול' נמצא לפניו, במקום שעמד שם. אלא פירשו בזה, כי בא לרמוז, שמשנה רבינו התפלל, אחר שראיתי כאן 'גילוי שכינה' ומראה גדול, עזרני אלוהי, שגם בשעת 'אסורה' כשאסור ואלך מן המראה, עדיין אראה את המראה הגדול הזה - שלא יזוז ממני רגשי הקודש. זאת ועוד, שכך אמר משה אסורה - אקשור עצמי (כמו 'מתיר אסורים') אל המראה הגדול הזה, ואחזקו בקרבי כל אותם רגשי הקודש הנעלים. וללמד על הכלל כולו יצא, שבכל עת זמן שזוכה האדם להתרוממות ולהתעוררות הרי עליו לקשור עצמו^ט שתהא אותה

ובהשכל, כח וגבורה נתן בהם, להיות מושלים בקרב תבל, דהכי פירושו, טובים מאורות אלו הצדיקים שמאירים את העולם בתורה ובמעשים טובים, והקב"ה יצרם - זה היצה"ר, בדעת בנינה ובהשכל היינו שהכניס בהם יצר הרע שיש בו דעה, והוא מנסה בכל כוחו להכשילם, ולכאורה איך יש בידי בשר ודם להתחזק כנגדו, לזאת ממשיכים ואומרים כח וגבורה נתן 'בהם' בתוך בני ישראל להיות מושלים על אותו מלך זקן וכסיל, והאיך - בקרב תבל זו התורה שנקראת 'תבלין'.

יט. כה אמר הרה"ק ה'פני מנחם' זי"ע, כי שגור בפי העולם לומר 'אסרו חג בעבותים' - שצריך לקשור את היום טוב אלינו, ובאמת אין זה נכון, כי היו"ט איננו בורח כלל וכלל..., אלא לנו ייאמר, שלא נברח ממנו אלא נחבר ונקשור עצמנו אליו.

כ. הרה"ק ה'שפת אמת' זי"ע הקשה (עיי' שפ"א פרשת שמות תרל"ח), מה היתה תמיהתו הגדולה של משה 'מדוע לא יבער הסנה', והרי ודאי ידע ש'אש' זו אינה אלא 'אש רוחנית', ואש זו אינה שורפת ומבערת דברים גשמיים, וכדאיתא בגמ' (חגיגה כז). 'מזבח הזהב שאין עליו אלא כעובי דינר זהב כמה שנים אין האור שולטת בו', והיינו טעמא כי האש שעל המזבח היתה אש מן השמים, ומטעם זה גם 'לא כיבו גשמים אש של עצי המערכה' (אבות ה ה). ומבאר, כי אכן לא התקשה משה מדוע לא 'נשרף' הסנה עד שיתכלה מן העולם, אלא כיצד יתכן שיש התגלות אלוקית על הסנה והסנה נשאר סנה... מדוע לא 'יבער' בשלהבת אש קודש אל הקב"ה...

לדידן ייאמר, היאך יתכן שלאחר ימים קדושים כאלו ה'סנה' יישאר סנה ולא 'יבער' אל הקב"ה...

כא. וכמו שפירשו צדיקים בלשון הכתוב (תהלים לב ו) 'על זאת יתפלל כל חסיד אליך לעת מצוא רק לשטף מים אליו לא יגיעו', ש'לעת מצוא' רומז לעת יציאתנו מן הקודש, שעל זאת יתפלל כל חסיד שישאר בו אותה הקדושה שזכה לה, וששטף מים רבים לא 'ישטוף' אותה כאילו לא היה כלום... (עיי' תורת אבות שבת רטז).

כביום שהניחוהו על השולחן, שנאמר (שמואל א' כא ז) 'לשום לחם חום ביום הלקחו', ואומרים להם ראו חיבתכם לפני המקום. ולכאורה יש לתמוה מדוע בחרו להראות גם זה דייקא, והלא בבית המקדש היו בכל עת ובכל עונה ניסים ונפלאות 'ועשרה ניסים נעשו לאבותינו במקדש', ומה המיוחד בנס זה שנשאר הלחם חם. אלא רמז רמזו בזה לעולי רגלים, הנה בעת הזאת בהיותם 'בבית הגדול והקדוש - בית המקדש' בווערים הינכם באש קודש, אחר שזכיתם לראות את פני האדון ה' ולקיים מצות יראה כל זכורך, עליכם לשמור בקרבכם אש זאת - שיהא 'הלחם חם' אף לאחר סידורו - כשתשובו לביתכם, כמו בשעה הראשונה, ואמרו להם 'ראו חיבתכם לפני המקום' שעבודה זו היא החביבה לפני המקום ב"ה.

וספרתם לכם - קדושת ימי הספירה

בתיב (כג טו-טז), 'וספרתם לכם ממחרת השבת²² מיום הביאכם את עומר התנופה²³ שבע שבתות

'הים ראה וינוס הירדן יסוב לאחור... מה לך הים... מלפני אדון חולי ארץ מלפני אלוה-ה יעקב', ולכאורה צ"ב, מדוע האריכו בשאלה 'מה לך הים כי תנוס הירדן תסוב לאחור', והלא היה יכול לומר מיד, 'הים ראה וינוס וגו' מלפני אדון חולי ארץ'. אלא מכאן הוראה לחיי האדם, שאף לאחר התגלות אלוהית בשינוי סדרי בראשית כ'קריעת ים סוף', אם לא יתבונן האדם במה שאירע, אזי ישאר באותו מצב בו עמד מקודם. ועל כן זאת יעשה האדם וחי, לאחר שעברו עליו זמנים נשגבים אלו, עד שראתה שפחה על הים מה שלא ראה יחזקאל בן בוזי, לחקוק ולהשריש בעצמו, במוחו ובלבו, כי ה' הוא האלוקים אין עוד מלבדו²⁴.

וחביבות גדולה יש לבורא יתב"ש בעבודת היהודי ככלות ימי החג, וכך ביאר ה'אמרי אמת' זי"ע הא דאיתא בגמ' (חגיגה כו:) שהיו מגביהים את שולחן הפנים ברגל ומראים לעולי רגלים שנעשה נס בלחם הפנים, והריהו חם בשעת סילוקו מן השולחן

כב. וכבר מילתנו אמורה שהדרך להחזיק את הארות החג הוא על ידי שיקבל על עצמו קבלות טובות, שעיי"ז יהא 'כלי מחזיק ברכה'. וכך ביאר הרה"ק מאיז'ביצא זי"ע במה שאמר אברהם אבינו בברית בין הבתרים (בראשית טו ח-ט) 'ויאמר ה' אלוקים במה אדע כי אירשנה, ויאמר אליו קחה לי עגלה משולשת וגו', שאברהם אבינו שאל את השי"ת כיצד אוכל לירש את המראה הגדול שיהא בר קיימא בקרבי ולא תפוג השפעתו ממני כחלוף זמן. ועל זה השיב לו הקב"ה 'קחה לי עגלה משולשת' שהכוונה היא על הקרבנות (כדאיתא ברש"י שם), והיינו שעל ידי שיתחזק האדם בעבודתו, ויקריב מעצמו קרבן לה', על ידי זה יוכל להחזיק בעצמו את ההתעלות הגדולה שהיה לו.

כג. איתא באבודרהם (תפילות הפסח) הטעם שסופרים 'ספירת העומר' בימים אלו דייקא, כי בימים אלו - ימות הקציר, עת החמה בגבורתה מחממת את כל העולם מתעורר באדם רתיחת הדם ללהטו אחר התאוות ובקשות הנאות עולם הזה, ולכן ניתנו הימים לתקן עצמנו כדי לטהרנו מקליפותינו ומטומאותינו, ומהאי טעמא תקנו לקרוא פרקי אבות בשבתות אלו ללמד את האדם דעת מה חובתו בעולמו, להכניע נפשו שלא תחפש אחר דברים המזיקים לנפשו. על פי זה יש לפרש שכשם שנותנים לתינוק מיד לאחר היוולדו תרופה לחסן את גופו שלא יחלה, כך נתן לנו הקב"ה ברחמיו את ימי ספירת העומר מיד בתחילת ימי הקיץ לחזק את הנפש שלא תמשך לחטא ועוון. ומעניין לעניין באותו עניין, מסופר כי לאחר פטירתו של הגאון רבי שאול ברזם זצ"ל חתנו של ה'סטייפלער' זי"ע, אמר הסטייפלער לנכדו לבית ברזם שילמדו 'פרקי אבות' לעילוי נשמת אביהם, כי גם 'בית יעקב' מותרים בלימוד מסכת אבות שכל כולה ארחות חיים ונתיבות ישר. ומכאן נלמד עצה טובה, כאשר יש פנאי בשבתות הקיץ והיום ארוך, שראש המשפחה ילמד עם ילדיו פרקי אבות 'לטובת נשמת החיים'... לחנכם ולהדריכם בדרך התורה, וכבר יצאו לאור פירושים רבים להקל על העיון בהם.

כד. הנה הקשו רבים, מדוע נקרא העומר בשם 'עומר התנופה', הרי ענין התנופה לכאורה אינו אלא 'סעיף קטן' ככל הקרבת העומר, ואינו עיקר העומר, מה גם, שהביכורים והשלמים אף הם טעונים תנופה, ולא מצינו שנקרא שמם 'שלמי תנופה', ומבאר הרה"ק ה'נתיבות שלום' זי"ע שבא לרמז בזה שעל האדם לנער עצמו - זיך געבן א גוטן שאקל, כדי להתנער כליל מהגשמיות לרומם עצמו משקיעתו בתוככי הטבע. דוגמת תנופת הלויים שנועדה לנערם מן העולם ולהעלותם להיות קודש קדשים. תנופה והתנערות זו היא הקדמה לעבודת ימי הספירה בהם צריך להכניע עצמו ולמסור כל רצונותיו להקב"ה, אך כדי להגיע לדרגה זו צריך קודם האדם תנופה וטלטלה.

נוראות מצינו בחתם סופר (דרשות רפ.) על גודל קדושת הימים, שהנה נאמר במצוות יובל (כה ח) 'וספרת לך שבע שבתות שנים שבע פעמים והיו לך ימי שבע שבתות השנים תשע וארבעים שנה', ותמוה לאיזה צורך נאמר בכתוב 'והיו לך ימי שבע שבתות השנים תשע וארבעים שנה', וכי אין לנו יודעים ש'שבע שנים שבע פעמים' עולה למניין מ"ט שנה. אלא שבא לרמוז כאן על ימי ספירת העומר 'שנקדש אותם ונספור מלשון זיכור וספירה שיהיו ספורים ומזוככים אצלנו עד שיחשב יום לשנה יום לשנה'. וממשיך החת"ם שבצירוף יום החמישים הוא יום מתן תורה עולה למניין לחמישים שנה בקדושה. והנה ידוע שכל דבר שבקדושה נחשב כפול, על דרך שאמרו בגמ' (בכורות ה.) 'מנה של קודש כפול היה', וזה שנאמר במרגלים (במדבר יד לד) 'יום לשנה יום לשנה' שנזכר ב' פעמים יום, כי כל יום נחשב לשניים. ולפי זה חמישים השנה הנכללים בספירת העומר עולים למאה שנה. וכבר נאמר (תהילים צ י) 'ימי שנותנו בהם שבעים שנה', ושבעים פעמים מאה שנים (שבספירת העומר בכל שנה ושנה) עולים סך הכל למניין שבעת אלפים שהם כנגד כל שנות העולם הזה (עי' ר"ה לא.). ומבואר בדבריו, שימי הספירה שקולים כנגד כל שנות קיום העולם מיום ברוא אלוקים ארץ ושמים.

ואטהר ואתקדש - ימי טהרה

כתב האור החיים הק' (כג טו) לבאר לשון המקרא 'וספרתם לכם', וז"ל, ובדרך רמז, רמז באומר

תמימות תהיינה, עד ממחרת השבת השביעית תספרו חמישים יום'. צא ולמד על תוקף קדושת הימים ממה שכתב הרמב"ן (ויקרא כג לו) ודימים הספורים בינתיים בחולו של מועד, כלומר שכשם שחול המועד הוא הימים שבין יו"ט ראשון לאחרון של חג, כך ימי ספירת העומר הם כחול המועד בין פסח לעצרת¹⁷.

הגה"ק החיד"א זי"ע (לחם מן השמים, תרומה אות כא) מביא משמו של רבינו אפרים על הכתוב (שמות כו ו) 'ועשית חמישים קרסי זהב', שהוא מכוון על חמישים ימי הספירה הקדושים, וכמו שה'קרסים' המה המחברים בין יריעות המשכן, כך אלו הימים המה ימי חיבור בין בני ישראל לבין אביהם שבשמים.

נוראות כתב הרה"ק השפת אמת זי"ע (החודש תרל"ט) בשם הוזה"ק (תצוה קפג: עיי"ש) 'דמאן הנטיר הני יומי מפסח עד עצרת אין צריך לבוא במשפט בתשרי' - השומר ונוהר בסור מרע ועשה טוב בימים שבין פסח לעצרת הרי הוא מתוקן ועומד ואינו צריך לבוא לפני המלך המשפט ביום הדין.

ואילו הרה"ק ה'אמרי אמת' זי"ע (אמור ד"ה וספרתם בד"ה לא נודע השנה) מביא משם האריז"ל שכמו שמפסח ועד העצרת הוא זמן גידול כל הפירות והתבואות, כן הוא זמן גידול הנפש¹⁸. וכן מצינו בלשון הרה"ק השפת אמת זי"ע (תרמ"ב ד"ה ימי) 'וכל השנה תלוי באלה הימים'¹⁹.

וכידוע שפעם פגש הרה"ק רבי אהרן הגדול מקארלין זי"ע יהודי של"ע כבר היה כ"כ מנותק מהיהדות עד ששום דיבורים לא הועילו לו רח"ל, מה עשה, תפסו בדש בגדו וטלטלו טלטלה עזה, מתוך זעקה - עד מתי תסתובב כך עלי אדמות, מיד נודעזע הלה וזעק זעקה גדולה ומרה שרוצה לשוב בתשובה. והיינו שלפעמים האדם כ"כ התנתק משרשו עד שצריך הוא טלטלה ותנופה גדולה כדי לחזור לשרשו ולשנות מהותו, ומשום כן נקראת מצות העומר על שם התנופה שזה עניינה של מצוה זו שיטלטל האדם את עצמו וישנה מהותו (נת"ש ח"ב עמ' שיז).

כה. אמר על כך הרה"ק מרוזין זי"ע, שהנה לפי דברי הרמב"ן יש לאסור נישואין בימי הספירה, כדרך שאין נושאים נשים בחולו של מועד, והיינו מטעם של 'שמחה', ולאידך, איתא בשו"ע (סי' תצ"ג ס"א) כי הטעם לאסור שמחת הנישואין בימים הללו - מפני האבלות שמתו בו תלמידי רבי עקיבא, ויש לבאר כי הדבר תלוי באדם עצמו, שאם מטהר עצמו בימי הספירה הרי ימים אלו הם בבחי' ימי חול המועד, ואם לאו אזי אינם אלא ימי אבלות.

כו. וכבר כתב המהר"ל (חידושי אגדות, ר"ה) שלא בכדי קבע הקב"ה מועדי השנה בהם יראה כל זכורך את פני האדון לפי התבואה הגדלה בחודש האביב ונקצרת בחג השבועות - חג הקציר, אלא כי כמו גדילתו שימים אלו הם ימי הפירות הרוחניות, כי בחג האביב - בחודש ניסן הוא הזמן המסוגל לגדול ולהתעלות, עד זמן שקוצר פירותיו הרוחניים בשבועות.

כז. נוראות כתב ב'נהר שלום' להרה"ק הרש"ש זי"ע (דף לב:) וז"ל. כי פסח וימים אלו הם שורש לכל ימות השנה, ובדרך שאדם הולך בהם - בה מוליכים אותו כל ימות השנה.

'וספרתם', על דרך אומרם ז"ל כי נשמות עם בני ישראל (תנחומא כי תשא נו) כי הלוחות של סנפרינון היו, לזה הם בבחי' הלוחות, ובאמצעות תחלואי הנפש וטומאת התיעוב יתלכלכו ויחשיך אורם, ואמרו רבותינו ז"ל מאירים כסנפרינון את עצמיכם. עכ"ל^ט. ואכן כך מובא

כח. מעשה בשני ידידים מנוער, אחד חכם ואחד טיפש, השנים עברו יחדיו את כל ימי נעוריהם, משבגרו נפרדו דרכיהם, החכם יצא לעולם הגדול ועשה חיל ב'עסקיו' והטיפש לא עשה מאומה ונשאר על מעמדו. פעם נפגשו השניים, ביקש הטיפש מהחכם, ידידי מנוער, גלה נא לי סודך הכמוס עמך, במה העשרת כ"כ, אמר החכם, מפעם לפעם הנני נודד למרחקים שם הנני קונה 'סחורה' ומביאה הנה, ובכסף שאקבל כאן תמורת ה'סחורה' הנני מתפרנס ברווח. תמה הטיפש על מעשיו, וכי ל'חכם' אתה נחשב, וכי איזה רווח יש בזה - לקנות 'סחורה' במרחק תמורת מעות טבין ותקילין ולהביאה הנה למוכרה בעד מעות, הרי סוף דבר תשאר עם מה שהיה לך מעיקרא 'מעות' ללא סחורה, החל החכם להסביר, שקונה סחורה הרבה בזול ומוכר הכל קימעא קימעא ביוקר, וממילא נשארים בידו יותר מעות ממה שהיו בידו בתחילת הדרך וזהו שכרו. ועדיין לא נרגע הלה ברוחו, בהוסיפו להקשות, הרי יש לסוחר הוצאות הדרך, ועליו לישון במלון בעת שהותו ביריד וכיו"ב, נמצא שהכסף שהוא מרוויח כלה על הוצאות אחרות, ושוב חזרה הקושיא למקומה - מה רווח יש בכל טלטולי הדרכים, כיצד תתעשר, בלית ברירה הוציא העשיר החכם את פנקסו שבו נכתבו כל הוצאותיו והכנסותיו, והראה לו בפרוטרוט, כך וכך הוצאות היו לי, כך וכך הכנסות היו לי, ונמצא בשורה התחתונה רווח בסכום כך וכך... ויהי כאשר שמע מיודענו הטיפש את דבריו, הוסיף להקשות, אם כנים דברך, שהעיקר הוא מה שנכתב בשורה התחתונה, מדוע עליך להיטלטל בדרכים, ליסע למרחק מרחקים מביתך, קח נא את ה'פנקס' - כתוב בשורה התחתונה ככל אשר עולה ברצונך ל'הרוויח' והכל בא על מקומו בשלום, והנה אך למותר להסביר גודל טפשותו של אותו חסר דעה, שהרי מה יועיל אם ירשום בפנקסיו שרווחיו גבוהים יותר ממה שהם באמת, כי עצם הנייר אינו כי אם חספא בעלמא, וכל תכלית עבודתו היא שלפי האמת יהיו לו הכנסות והוצאות וכו' ובזה יתרבה ממונו באמת.

כיו"ב ממש הוא לענין הספירה, עלינו לזכור כל היום היכן הננו נמצאים - בימי ההכנה לקראת קבלת התורה, לעסוק בתורה ובתיקון המידות כל אחד באשר הוא, ואז יבוא בכל לילה לסכם בשורה התחתונה, הנה היום כך וכך לעומר, כבר התקרבת עוד קצת לקראת 'הר סיני', אבל לא סגי לספור ספירת העומר בתפילת ערבית ברחימו ודחילו בקולות וברקים, ואילו במשך כל היום להסיח דעתו לגמרי מכל עבודת האדם בימים אלו. כי אין הנהגה זאת דומה אלא לאותו טיפש שבסכלותו טועה וחושב שאפשר לשנות התוצאות ע"י שמשנה את המספרים בשורה התחתונה - כשיספור בסוף היום 'היום כך וכך'... ואף שאין לזלזל ח"ו בקיום המצווה כראוי, מיהו העיקר חסר מן הספר.

כט. מנהג רבים לומר אחר ספירת העומר תפילת 'רבנו של עולם אתה ציוותנו על ידי משה עבדך לספור ספירת העומר כדי לטהרנו מקליפותינו ומטומאותינו וכו', אכן באמירה לחוד 'לא יצא'... אלא העיקר הוא הצעקה והזעקה אל הקב"ה שאכן נזכה להיטהר ולהתקדש בקדושה של מעלה, וכמו שכתב האור החיים הק' על הפסוק (דברים כו ז) 'ונצעק אל ה' אלוקי אבותינו' - כאן רמז שצריך האדם להתפלל אל ה' בכל יום שיצילו מיצר הרע. כ"ק אאדמו"ר הרה"ק מלעלוב זי"ע היה נוהג לספור ספירת העומר בביתו, כשהוא עומד על יד הכותל וזועק בקולות וברקים ומטיח ראשו בקיר, עד שהיתה אמי מורתי ע"ה חוששת לשלמו ולשלום הכותל... פשיטא שאין זה הנהגה לרבים, ולא באנו לומר לדפוק את הראש בכותל... אך העיקר הוא לדפוק בלב...

צא למד, כי בנוסח בני עדות המזרח נוהגים לומר ב'לשם יחוד' קודם הספירה את הפסוק (יחזקאל טז ו) 'ואעבור עליך ואראך מתבוססת בדמיך ואומר לך בדמיך חיי ואומר לך בדמיך חיי' (הוא הפסוק המדבר על יציאת מצרים), וללמד בא על תפקיד ימי הספירה שצריך 'להקיז מדמו' למען שמו ית' באהבה, ולהקריב מעצמו ומרצונותיו, ורק על ידי 'בדמיך - חיי'...

ובהאי עניינא, הרה"ק ה'נתיבות שלום' זי"ע היה מרבה לספר שפעם נכנסו קבוצת בחורים ממצויני הישיבה אל הרה"ק ה'בית אברהם' זי"ע, ואמר להם, קינדערלעך, הרי אמרתם את ההגדה, והתחיל לחזור לפניכם מלה במלה את הפסוק (יחזקאל שם ז) 'ותרבי ותגדלי ותבואי בעדי עדיים שדים נכונים ושערך צמח ואת ערום ועריה', ולא הוסיף שום פירוש, אבל כוונתו הייתה ברורה וזועקת, 'ותרבי ותגדלי', הנכם גדלים וגדלים, ואחרי הכל מוצאים עצמם במציאות של 'ואת ערום ועריה', וכך שהה בשתיקה משך זמן ארוך ומדי פעם נאנח מאד, הבחורים עמדו שם

והנה מצינו לכמה ממוני המצוות שמנו את מצות ספירת העומר במצוה ש"ו (מהר"ם שיק על מנין המצוות, ועוד), ורמז יש בדבר, שהיא המצווה האמצעית בין התרי"ג מצוות, שיש ש"ו מצוות לפניו וש"ו מצוות לאחריה, ללמדך שמצוה זו היא העיקר וכל התורה כולה תסובב סביב ענין זה... שהרי תכלית מצוה זו היא כדי לקדשנו בקדושה העליונה ולטהרנו מקליפותינו ומטומאותינו (כמו שאומרים בנוסח רבש"ע אחרי הספירה) וזה כל התורה כולה, ואידך זיל גמור...

כתב הערוך השולחן (תפ"ג, וכבר איתא בן במהרש"א ר"ה ז"ל. ר"ה הביאו עומר) שקרבן העומר בא משעורים שהוא מאכל בהמה ואילו שתי הלחם הבאים בחג השבועות באים מחיטים שהם מאכל אדם, לרמז לך - שזוהי עבודתנו בימים אלו שבין פסח לעצרת, להתעלות מ'בהמה' ל'אדם' לג'.

נודע מה שכתב בספר החינוך (מצוה שו), וז"ל. נצטוונו למנות ממחרת יום טוב של פסח עד יום נתינת התורה, להראות בנפשנו החפץ הגדול אל היום הנכבד

בנוסח התפילה לאחר ה'ספירה' - 'רבונו של עולם, אתה ציוותנו לספור ספירת העומר כדי לטהרנו מקליפותינו ומטומאתנו וכו', ועל ידי זה יושפע שפע רב בכל העלומות, ולתקן את נפשותינו ורוחותינו ונשמותינו מכל סיג ופגם, ולטהרנו ולקדשנו בקדושתך העליונה'.

וכך איתא במשנה (ערויות ב'י) 'משפט רשעים בניהנום, שנים עשר חדש... רבי יוחנן בן נורי אומר מן הפסח ועד העצרת', וביארו בזה המהר"ל מפראג (ח"א) והמהרש"א, כי הימים הללו הם ימי טהרה, וכלשון המהר"ל 'כי העת הזוה הוא מיוחד שמתעלה העולם' לא, בין לחיים - לטהר עצמם לקראת קבלת התורה, ובין למתים, ועל כן נידונים הם מן הפסח ועד העצרת, שתכלית עונשי הגיהנום אינם בתורת 'נקמה' אלא לטהר את הנשמה עד שתהא זכה ונקייה ומצוחצחת וראויה לבוא לחלקה בנגן עדן לג'. הוסיף על כך הרה"ק ה'אמרי אמת' זי"ע שהרי 'מידה טובה מרובה', ובוודאי הזמן גרמא לראות בעודו בעולם הזה לטהר ולקדש עצמו בימים אלו - שלא יצטרך לראות פני גיהנום.

וארכבותם דא לדא נקשן. ולאחר שעה ארוכה פתח שוב ואמר את המשך הפסוק, 'ואעבור עליך ואראך מתבוססת בדמיך ואומר לך בדמיך חיי', והיתה כוונתו שרק ע"י שנאבק ביצרו ו'מתבוססת בדמיך', זה מביא לחיות דקדושה כי 'בדמיך חיי'.

ל. והנה איתא בזה"ק (ריש פר' קדושים, פ"א). 'תאני רבי אבא, דכד מטאן חברייא לפרשתא דא הוו חדאן [משבאו החברים התנאים הקדושים בלימודה של פרשת 'קדושים תהיו' היו שמחים], והרי, שעסק הטהרה והקדושה צריך להיות בשמחה. ורימזו לה הרה"ק ה'בית אברהם' זי"ע (פסח ד"ה ספירה) כי 'ספירה' בגימטריא 'בשמחה'.

לא. אגב אורחא יש להביא מה שכתב הגה"ק רבי חיים פאלאג'י בספר 'מועד לכל חי' (סימן ה אות כא) בשם ספר 'שלמי חגיגה' בשם אגרת הרמב"ן, וז"ל. כל ימי העומר יאמר בשעת ברכת כהנים מזמור למנצח בנגינות בצורת מנורה והוא סגולה נפלאה להצליח בכל מעשיו ואינו ניזוק כל אותו היום, ומוה"ר חסיד שבכהונה בספר שבט מוסר (פלא אות יא) הביא זה בסתם וכנראה דהבין דהוא לכל ימות השנה, עכ"ל.

לב. ויש שפירשו שזמן העונש הוא מן הפסח ועד העצרת, להורות על חסרון העבודה שהיתה לו בעודו בעוה"ז בימים אלו, שאם היה נוהג בהם כראוי, ומטהר עצמו בהכנה דרבה לקראת חג השבועות, לא היה בא לידי גיהנום (וע' במהר"ל שם).

לג. וכבר אמרו ש'מותר האדם מן הבהמה אין', ר"ל שכל יתרון האדם על הבהמה שבידו לומר 'אין' ליצר ולשלל 'רעיונותיו' אשר הוא מביא חדשים לבקרים, ולא להיות כבהמה אשר איננה יכולה לעמוד כנגד פתויי תאוותיה. והנה ידוע ביאורו של הרה"ק מאיזביצא זי"ע כי הנפק"מ וההבדל שבין בהמה לאדם הוא שהבהמה ראשה נמשך מצווארה ולמטה ואינו גבוה מגופה, משא"כ ראשו של אדם מתנשא ועולה למעלה מגופו, והרמז בזה כי כל מעלתו של האדם היא ב'דעת' ושכל אשר בראשו ומוחו - כי הבנת האדם בשכלו תולידנו להשיג תכליתו בזה העולם... אמנם אם הוא בעצמו עושה מחיצה בין מוחו ללבו ושאר כלי המעשה - שלא תהא הנהגתו למעשה עפ"י הבנת שכלו ומוחו שוב נחשב זה האיש כ'בהמה' ממש - כי מה רווח יש בזה שראשו 'גבוה' מעל גופו ומבין את המוטל עליו עשות אם בפועל כל הנהגתו כבהמה ההולכת אחר נטיות גופה...

באר הפרשה - פרשת אהרי

הנכסף ללבנו, בעבד ישאף צל, וימנה תמיד מתי יבוא והקושיא ידועה, שאם תכלית הספירה הוא למנות העת הנכסף אליו שיצא לחירות, כי המנין מראה לאדם אימתי יגיע זמן קבלת התורה, אם כן היו צריכים כי כל ישעו וכל חפצו להגיע אל הזמן ההוא ל"ד, עכ"ל. למנות כמה ימים נשארו עד לחג השבועות, ומדוע

מתאמרא משמיה דהרה"ק בעל ה'דברי יחזקאל' משינאווא זי"ע שאמר בעת שהחלו לנסוע ממקום למקום במסילות הרכבת. שבימים עברו היו האנשים רוכבים על גבי חמורים ופרידות, כי אז הם היו במעלה יתירה על ה'בעלי חיים', אך בזמננו, החלו הבריות לנסוע על גבי רכבים 'דוממים', כי ירדו במעלה, וכבר אינם גבוהים כי אם יותר מהדומם, אך לא מהחי.

אכן, בימים אלו - ימי הספירה עלינו להתעלות, שלכל הפחות לא נהיה כסוס כפרד. ויזהר מאד שלא ייכנס בגדר אותה שאמרו, פעם שאל מאן דהו, אם בכל יום אנו מברכים 'שלא עשני גוי, שלא עשני עבד' מדוע איננו מברכין 'שלא עשני בהמה', וכי 'טובה' קטנה היא זאת, הוא מותיב לה והוא מפרק לה שמא תהא הברכה 'ברכה לבטלה', כי פעמים האדם עצמו בהמה הוא...

מעשה בבחור שמצבו הרוחני החל לרדת מעט והוצרך ל'שמירה גדולה' על ההלוך ילך שלו, ביום מן הימים ביקש הבחור מהגאון רבי שלום שבדרון (שהיה 'משיג' שלו בשיבה) שיתיר לו ללכת למקום פלוני, מכיוון שמקום זה לא היה כל כך ראוי לפי מצבו של הבחור, אמר לו רבי שלום, אתיר לך ללכת שמה, אבל בתנאי אחד - שתענה לי על מה שאשאלך, הסכים הבחור, שאלו ר"ש 'איזו בריה עדיפה אדם או בהמה', הביט בו הבחור בפליאה וכי לזאת 'שאלה' ייקרא, פשיטא שעדיף האדם ע"פ הבהמה, כי הבט וראה היאך נראית הבהמה, היא רועה בשדה בין הזבלים, מעולם לא רחצה עצמה וכו' וכו', שאלו ר"ש במתק לשונו, מה אתה סח, הנה חיי הבהמה שלווים ושקטים, מעולם לא ניהלה הבהמה 'מחלוקת', ולעולם איננה זקוקה לקחת סממני רפואה, בכל אשר תלך יש לה מאכל ומשתה, לעומתה האדם, תמיד יחסר לו - מאכל ומשתה נקיים, כאן יריב עמו ראובן, ושם יפגע בו שמעון... עד שהחל הבחור להרהר ולהתלונן, אוי, אוי, מדוע אכן לא נבראתי כבהמה, אמר לו ר"ש מנע דמעה מפניך, כי אכן 'בהמה מושלמת אתה'...

באמת אמרו, כי בזה ניכר האדם כמה 'אדם' הוא, ואפרש שיחתי, הנה ידוע דבר המעשה שהיה להגה"ק הרבי ר' יהונתן אייבשיץ זי"ע וויכוח עם הכומרים האם אפשר לאלף וללמד 'בעל חי' להתנהג כאדם, דעת הכומרים הייתה שיש אפשרות ללמדם, ורבי יונתן התנגד לדעה זו, לאור וויכוח זה נקבע זמן ועת שבו יוכיחו הכומרים צדקת דרכם, באחד הימים שלפני אותו זמן הזמין הקב"ה שייכנס עכבר לתוככי 'קופסת הטאבק' של רבי יונתן תוך כדי עסקו בלימוד התורה, מבלי שרבי יונתן ישים לבו לכך. והנה בהגיע הזמן והעת הגיע רבי יונתן ולהבדיל עוד גוים רבים לסעודה שנערכה כיד המלך, ה'מחלקים' באותה סעודה היו 'קעצעלך' (חתולים) שלימדו אותם ביגיעה רבה להלך על שניים כבני אדם, גם לימדום להחזיק בידיהם (רגליהם הקדמיות) מגשים מלאים במאכל ומשקה, וכך הילכו החתולים וחילקו את המאכלים למסובים מתוך דרך ארץ באופן מעורר פליאה... באמצע הסעודה פתח רבי יונתן את קופסת הטבק להריח בה, והנה 'יצא העכבר' מבית האסורים והחל רץ ברחבי ההיכל, כראות החתולים ה'מלומדים' את העכבר שנוא נפשם, שכחו בין רגע את כל מה שלימדו אותם ביגיעה עצומה, עזבו הכל - הפילו מעל ידיהם את המגשים, הכלים נשברו המאכלים נמאסו... והחלו רצים בטירוף אחר העכבר הקטן, ובזה הוכיח הקב"ה את צדקת דבריו של רבי יונתן.

ולדין ייאמר, כי הנה אמרו חז"ל (עירובין סה:) 'אדם ניכר בכוסו ובכעסו', ובפשטות הכוונה שבג' הדברים הללו יוכר האדם עד כמה זכה וזיכך עצמו ותיקן מידותיו להתעלות מעל טבע בני אדם המושך אותו לכעוס ולזעום כשמכעיסים אותו, כיו"ב בכיסו ובכוסו יוכר האדם עד כמה עבד על מידותיו. אולם 'בדרך אחרת' אפשר לבאר, אדם ניכר - במה יוכר אם הוא אדם או בעל חי (קעצעלע), כשג' דברים הללו 'כוסו כיסו וכעסו' מתחילים לרקד ולרוץ ברחבי לבו, כאותו העכבר ש'השתחרר' והחל לרוץ ברחבי היכל הסעודה. בזאת תבחנו - אם ישכח מכל מה שלימדוהו, יעזוב את הכל ויתחיל לרדוף אחרי העכבר - כלומר, יתן למידותיו להשתולל הרי הוא כאותו קעצעלע (חתול) ששכח מהכל כשנגעו בו ב'נקודתו'... ואם לאו הרי זה אכן אדם ולא 'בעל חי'.

לד. כשדיברו פעם בימי הספירה עם הרה"ק רמ"ש מבאיאן זי"ע אודות איזה 'נסיעה' שעליו לערוך עם החסידים, נענה ואמר הנה כולנו נמצאים בזו העת ב'נסיעה' אחת - כי נוסעים אנחנו, כולנו יחדיו להר סיני לקראת מעמד

שפע קדוש להיותם עזרם ומגינם, כן עתה אם ישים אליו לבו ויקיץ מתרדמת יצרו יהיה לו עזר, כי הבא ליטהר מסייעין אותו, ומה גם כי הימים האלה מסוגלים לזה - עת שהגיעו אבותינו ליטהר, ואנחנו נחליץ חושים לעשות כמעשיהם, ולזהר בכל סדרי טהרה, ובפרט בענין שנאת חנם צריך לרקדק מאד, כי ידענו מה היה לתלמידי ר"ע בין פסח לעצרת (ומביא שם טעמים מדוע דייקא ימים אלו).

ובן כתב הרה"ק ה'בני יששכר' זי"ע (חודש אייר ג א) שמנין מ"ט ימי הספירה עולה בנימטריא 'לב טוב', ולרמזו לן, שבימים הללו עלינו להפך את לבבנו ללב טוב'לו. והיינו, שלא די לו לאדם להיזהר מלצער את רעהו, אלא בטוב לבו ירבה ב'עשה טוב'לו לעודד איש את רעהו^ל ולגמול עמו כל טוב לט.

מונים כמה ימים כבר עברו (ועי"ש בחינוך מה שכתב בזה). וביאר הרה"ק ה'חידושי הרי"ם' שבכל יום אנו מונים בכמה חלקים ודרגות כבר התרוממנו מבחי' בהמה לבחי' אדם, ועל כן מונים כמה ימים כבר עברו - היום יום אחד לבריאת אדם מהבהמה, כי זו היא ההכנה לקבלת התורה להיחליץ מבחי' הבהמה שבנפשנו^{לה}.

לב טוב - להפוך לבבנו לטוב בימי הספירה

בה כתב החיד"א זי"ע (לב דוד, פ"ל אות יב), וז"ל, בימי העומר צריך לזהר ביותר בעבודת ה' בתורה ובמצות, מפני שהם ימי דין, וכשיצאנו ממצרים היינו מתטהרים בימים הללו לקבל התורה הקדושה, וכשם שבימים ההם ע"י התעוררות ישראל ליטהר ממרום שלח

קבלת התורה העומד להתרחש בו' סיון בזאת השנה... ויש בזה ללמד כי צריך לחיות בכל הימים האלו את עסק ההכנה לקראת יום קבלת התורה.

לה. והנה איתא בגמ' (מנחות טו.) 'אמר אב"י מצוה למימני יומי ומצוה למימני שבועי', שמלבד המצוה לספור כל יום ולמנותו צריך גם לספור בסוף כל שבוע, וכמו שאומרים בספירת העומר 'שהם שבוע אחד, שהם שני שבועות', ואמרו לרמז בזה, כי בסוף כל שבוע צריך לעשות חשבון הנפש כמה התעלה והתרומם בימי השבוע שעבר. לו. הנה רבים עוסקים בכל יום מימי הספירה באחד ממ"ח קנייני תורה, וכשתעיין תמצא שהקנין הל"ב הוא 'אוהב את הבריות', ובזה יבואר הטעם שפסקה המגפה אצל תלמידי רבי עקיבא בל"ג בעומר, שלאחר ש'הגיעו' ל'אוהב את הבריות' כבר 'נהגו כבוד זה בזה'.

לז. פעם נכנס הגה"צ גאב"ד אודווארי זי"ע אל הרה"ק רבי משה מרדכי מלעלוב זי"ע וביקש ממנו ברכת הקודש, אמר לו הרמ"מ וכי נכדו של הרה"ק רבי ישעי' מקערעסטיר זי"ע נצרך לברכת... אח"כ אמר הרב מאודווארי להרמ"מ את דיבורו הידוע של רבי ישעי'לע שכל הצדיקים עוסקים לפני ה'תקיעות' בראש השנה ברזין דרזין' ואני עוסק ב'שובע ולא לרזון', כידוע לכל גודל עבודתו בהאכלת יהודים - גם קודם התקיעות היה מחתך מיני מזונות למתפללים למען תשבע נפשם... אמר לו הרמ"מ, אפרש לך, פירוש תיבת 'רזין' - לעשות מהגוף נשמה, ופירוש 'רזין דרזין' - להבין שגופו של הזולת הוא נשמתו ממש...

הגאון רבי שלמה ברוך פראגער (בן הגאון רבי יעקב פראגער חתן מהר"ם שיק) נכנס פעם לביתו של הרה"ק רבי ישעי'לע זי"ע, נענה הרבי ואמר לו עכשיו תירצתי תירוץ אחד על שבע קושיות... רש"ב התפלא על הגאונות המופלגת והמתין שיאמר לו את הפלפול הארוך. רבי ישעי'לע הסביר מיד, הנה לפניך ישב כאן יהודי ושפך את מר לבו שבביתו ז' נפשות המקשות בחזקה את הקושיא 'וכי תאמרו מה נאכל', ותירצתי הכל בתירוץ אחד שנתתי לו מאתיים רייניש, והכל נתיישב בטוב טעם ודעת (הובא בספר מופת הדור).

פעם אחת בא לפני הרה"ק רבי ישעי'לע זי"ע איזה בנש"ק (מגזע זידיטשוב) ת"ח גדול ומקובל מופלג, ומשראה את הציבור הגדול המשחר את פני הרה"ק נתעוררה קנאה בלבו, ואמר לרבי שברצונו להטיב עמו, והוא מבקש ללמד אותו סוד האותיות ושורש השמות הקדושים, וגם ילמד אותו איך לקרוא קוויטלעך ע"פ סוד האותיות, איך לתקן האדם בקומה שלימה וכו'. אמר לו הרה"ק, אין לי כל עסק בנסתרות, דבר אחד אדע, כשנכנס יהודי לביתי, ואני נותן מזונות ויי"ש נעשה יו"ד במילואו... 'זוה סוד מילוי שם הוי"ה ב"ה בנוסח קערעסטיר'... למלא את היו"ד במזון ומשקה ('יהודי' בשפת האידיש נקרא 'אי'ד' ונשמע כמי שמוציא מפיו את האות יו"ד). וידוע שהאריז"ל אמר שבאות יו"ד עצמה יש בה שם הוי"ה, שהרי האות יו"ד במילוי האותיות עולה בגימטריא עשרים, צרף את שלושת האותיות (יו"ד) הרי כ"ג, הוסף את ג' התגין שעל היו"ד הרי כ"ו. יהודי עצמו הוא גם שם קדוש. הוסיף הרה"ק ואמר, גם אני עושה ממנו קומה שלימה, הנני נותן לו לאכול ולשתות וכמה מטבעות בכיס, ובכך הוא מתמלא מראשו ועד רגליו.

באר הפרשה - פרשת אהרי

נוסעים אנחנו – ההכנה לקבלת התורה ע"י התורה ועל כל איש מישראל להוסיף ולהתחזק מתוך עיקר הכל עלינו לזכור כי אנו עומדים כעת אחר חיות ושמחה בימים הללו בעסק לימוד התורה. כתב 'ציאת מצרים' בדרבננו להר סיני לקבל את רבי יהונתן אייבשיץ זצ"ל ב'יערות דבש' (חלק א דרוש התורה).

לח. פעם שאל איזה רב גדול את הרה"ק רבי ישע"ל זי"ע וכי לא היה עדיף שהרבי יעסוק ב'העכערס' (דברים נעלים יותר) ב'חכמת הקבלה' וכיו"ב... אמר לו הרה"ק, במה עוסק עתה מע"כ – באיזו 'סוגיא' בקבלה, אמר לו הרב בענין 'שיעור קומה' והוא אחד מסוגיות הקשות בחכמת הקבלה... אמר לו הרה"ק אף אני עוסק כעת ב'שיעור קומה' להגביה ולרומם 'קומתם' של כמה וכמה נשברי לב שנפלה עד עפר – כיצד להגביהם...

סיפר הגאון רבי אברהם גניחובסקי זצ"ל, פעם עלה ברצון המשב"ק של הרה"ק רבי ישעי' מקערעסטיר זי"ע לראות כיצד רבו מקבל את הפונים אליו, על כן שלח ידו בכותל שבין חדרו לחדר הרבי וחורר בו חור קטן משם היה 'מציץ מן החרכים'... והנה הוא רואה איך שנכנס אל הרבי יהודי למוד סבל מבני העיר והוא מונה בפני הרבי את 'צרותיו' אחת לאחת, ולבסוף הפטיר כי אין לו כל עצה אלא ל'סיים' את חייו ו'חסלת פרשת הצרות והייסורים'... והנה מדרכו של עולם לענות על 'הצעות' שכאלו, אך דברי שטות מדבר מר... וכי נשתבשה דעתו ל"ע, וכהנה מדברים המנסים להוכיח למתלונן כי אין צדק בדרכו, לא כך הייתה דרכו של הרה"ק רבי ישעי' רחימאי, אלא פתח פיו ואמר למר הנפש, אכן, רעיון נפלא העלה מע"כ, אך מכיוון שהוא דבר 'גורלי' עלינו להתיישב לראות כיצד ייעשה הדבר בצורה הכי טובה, ע"כ חשבתי כעצה ראשונה – ומסתמא גם מע"כ חשב כן – לעלות על הגשר שמעל הנהר ומשם לקפוץ לתוככי הנהר וכך תפרד הנשמה במהרה מהגוף, אבל נראה לי שאין זו עצה טובה כל כך, כי כידוע לך שבימים אלו ימי החורף מי הנהר קרים עד לאימה, חוששני שיקשה על מע"כ לסבול את קור הכפור. שנית חשבתי – וכנראה שגם מע"כ חשב כן, לעלות על הגג הגבוה ביותר בעירנו ולקפוץ ממעלה למטה ומיד יתראה מע"כ עם אבותיו השוכנים למעלה בשמים, אלא שגם 'הצעה' זאת עדיף שלא לקיימה שהרי מע"כ יודע היטב שיש חשש שיתרסק אברים ואין זה 'מכובד' למע"כ הרמה, אין לך אלא לעשותו 'מכובדיג'... היהודי לא שתק, אלא החל מעלה כל מיני עצות ורעיונות כיצד יבוא לידי סופו, אבל הרבי 'דן' אתו על כל עצה ורעיון בנפרד, ובכל אחד מהם מצא פסול וחסרון... עד שאמר לו הרבי, שמע נא יקירי, הענין הלז שהוא 'פעם בחיים'... הוא ענין רציני ביותר, אי אפשר לעשותו בחופזה שלא ביישוב העת, המתן לי שבועיים ימים ואחשוב על עצה טובה כיצד תעשה את הדבר באופן ראוי ומכובד ביותר... (וכמו שאמרו במס' סנהדרין מה. 'ברור לו מיתה יפה') ויצא היהודי מחדרו של הרבי כשהוא מלא שמחה וצהלה, שמא תדעו על מה – כי עתה הרגיש לראשונה שבריה אחת בעולם מבינה אותו ואת קשייו, ואילו היה הרבי מדבר על לבו כי 'שטות' הוא עושה היה יוצא היהודי בהרגשה כי גם הרבי איננו מבין לנפשו כלל וכלל... למותר לציין שאחר שבועיים ימים לא עלה על דעתו כלל וכלל לפנות אל הרבי לשמוע הכרעתו בנידון... כי שבה אליו רוחו ואט אט יצא מהר הצרות למקום רווחה ושמחה... והלימוד לדין, בכל עת ובכל ענין, אפילו אם תראה את חברך טועה בטעות חמורה בענייני גוף או נפש, ברוחניות או בגשמיות בדברים הנוגעים אליו או לדורותיו ואפילו כשהדבר נוגע לגבי הרבים – עד שאפילו סומא רואה את טעותו הגדולה, לעולם לא תאמר לו 'טועה' אתה, אלא הכנס אל מוחו, הראה לו שהינך 'מבין' את דעתו ו'חכמתו', אלא שנראה לך שעדיף כך וכך... כי בלאו הכי, יאמר הלה איש בעולם אינו מבין אותי, אבדה תקוותי ותוצאותי מי ישורנה.

לט. הנה ידוע שכתוב על ציונו הק' לא כעס מעולם אע"פ שקיים בנפשו יהי ביתך בית ועד לו... כל מיני אנשים ש'פרצופיהם שונים' ו'דעותיהם אינם שוות'... דוגמא אחת לכך, מה שסיפר הגה"ח רבי חיים אורי פריינד שליט"א ששמע מרבי מאיר אלפנט ז"ל שהיה שם בשעת מעשה, כידוע היה הרה"ק מכבד מאד את בני האדמו"רים, באמרו כי יש לרחם עליהם ב'רחמים רבים' היות ואבותיהם אינם משאירים להם אומנות ופרנסה אחרת זולת הרבנות. פעם אחת הגיע בנש"ק לביתו של רבי ישע"ל שהורגל שהרבי נותן לו בכל פעם מאתיים רייניש (והוא סכום עצום) ובאותו הפעם נתן לו הרבי רק מאה רייניש... קפץ רוגזו של האיש, ומרוב מבוכתו 'תבע בפיו' – רבי, הרי תמיד אתם נותנים לי מאתיים רייניש מדוע הפחתתם ממשכורתתי. השיב לו הרבי מתוך ענווה פשוטה, לאחרונה פרצה שריפה בבית המדרש (בשנת תר"פ) וצריך לבנותו מחדש, בנין הבית כרוך בהוצאות רבות, המצב קשה, ולכן נתתי לך רק מאה רייניש. ועדיין לא נחה דעתו של האיש, ובמין גערה אמר, רבי... מי שמע כזאת, לבנות לעצמך בית מדרש על חשבונני... אמר לו הרבי, אכן, צדקו דבריך, נכנס לחדרו והביא לו עוד מאה רייניש.

מ. כשידיברו פעם בימי הספירה עם הרה"ק רמ"ש מבאיאן זי"ע אודות איזה 'נסיעה' שעליו לערוך עם החסידים, נענה ואמר הנה כולנו נמצאים בזו העת ב'נסיעה' אחת – כי נוסעים אנחנו, כולנו יחדיו להר סיני לקראת מעמד קבלת התורה העומד להתרחש בו' סיון בזאת השנה...

מחיקו לא יזו ומחדר משכבו לא ימוט, כן יש לנו לעשות בתורת ה', כי זהו היתר הפליטה מאשר השאירו לנו אויבים. וכבר אמרו חז"ל שהמאור שבתורה מחזיר כל אחד למוטב מ^ב.

ובפרט בעמדנו בסמוך לימי הפסח שעעל"ט כמו שידוע מאמרו של הרה"ק רבי מנחם מנדל מרימנוב זי"ע כי בכל חג ומועד מאיר הקב"ה על כל אחד ואחד

ה' חזקו ואמצו לבבכם בתורת ה' וראו כי אברנו בעו"ה חזון וצופה, אברנו מקדש ה', ארון, אורים ותומים, מזבח מכפר, כהנים, מלכות ב"ה, סנהדרין, מעתיקי שמועה, כהנה רבות, ואין לנו שיוור רק תורה זאת^{יא}, אשר באמת היא כלולה מכל הנ"ל, והפרטים אברנו בעו"ה, אבל כלליות נשאר לנו, וראוי לנו להשגיח בו ולסלסלו ולרוממו באיש שמתו לו בנים בני מעלה ורוממות, ולא נשאר לו בלתי בן יחיד, הלא באהבתו ישנה תמיד,

מא. אמרו חז"ל (סנהדרין צד:) 'וְחָבַל עַל - שֶׁל סַנְחֵרִיב [שֶׁהִפְסִיד בְּמִלְחַמְתּוֹ כְּשַׁעֲלָה עִם גֵּיּוֹסֻתּוֹ לִכְבוֹשׁ אֶת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל] מִפְּנֵי שֶׁמֶנּוּ שֶׁל חֲזַקְיָהוּ שֶׁהָיָה דוֹלֵק בְּבֵתִי כְּנִסְיוֹת וּבְבֵתִי מִדְּרָשׁוֹת, מֵהָ עֲשָׂה, נֶעֱץ חָרֵב עַל פֶּתַח בֵּית הַמְּדַרְשׁ וְאָמַר, כֹּל מִי שֶׁאֵינוֹ עוֹסֵק בְּתוֹרָה יִדְקַר בַּחֲרֵב, וְהָעִיר הַגְּאוֹן ה'חִפֵּץ חַיִּים' זי"ע, א. מדוע גזר עונש מיתה על הבטל מדברי תורה, וכי מי שאינו עוסק בתורה חייב מיתה. ב. מדוע נעץ חרב 'בבתי כנסיות ובבתי מדרשות', דמסברא עדיף היה לנעוץ את החרב בשוק במקום שנמצאים יושבי קרנות, כדי שהבטלים מן התורה יבואו להגות בתורה, ומדוע זירז דייקא את אלו שממילא יושבים בבתי מדרשות ועוסקים בתורה. ותירץ בדרך משל, לצבאו של מלך גדול שיצא למלחמה ביד חזקה ובזרוע נטויה, אך כדי שיתנהל הצבא באופן מסודר ממנים שר אחד שהוא אחראי וממונה על כל החיילים לצוות עליהם כדת מה לעשות, ועליו לדאוג שיעמוד כל אחד על מחנהו ועל דגלו ולא יעבור, ולשם כך יש לו חדר מיוחד שמשם יוצאות הוראות ברורות לכל גדודי הצבא בכלל ולכל החיילים בפרט, גם לרבות שמאותו מקום יחזקו את הירא ורך הלבב שלא ימס את לבב אחיו כלבבו וכיוצא בזה, וכל תכסיסי המלחמה נקבעים באותו מקום, כללא דמילתא, בלי לקבל אישור מיוחד מן השר היושב ב'חדרו' לא ירים איש את ידו או רגלו, ומשום הכי חפץ האויב מאד לפגוע ולהשמיד ביותר את החדר הזה, כי ברגע שלא יהיה לשר מהיכן לנהל את מלחמתו באופן מסודר יפלו כל החיילים לפנייהם כקליפת השום. ואכן, מטעם זה מעמידים חיילים מזויינים בכל עת ורגע לשמור על החדר בשמירה מעולה לבל ישלטו בו אויבים, ומי שינסה להתקרב ולפגוע בו יענש במלוא חומר הדין, ואין דינו כמי שניסה לשבור ולהשמיד חדר בעלמא, אלא כרודף שרצה להכריע את כל המלחמה לטובת האויבים.

והכי נמי ידע חזקיה באותה שעת סכנה שאין לנו שיוור רק התורה הזאת, כי מבואר בזוה"ק (ח"ג עג.) 'אורייתא ישראל וקוב"ה חד', וכדי שיהיו ישראל דבקים בהקב"ה ויזכו לשמירה מאויביהם עליהם להגות ולעמול בתורה הקדושה, נמצא שהתורה היא הקשר שיש בין ישראל לאביהם שבשמים, ולכן נעץ חרב על פתח בית המדרש ואמר 'כל מי שאינו עוסק בתורה ידקר בחרב', כי לומדי תורה נמשלו לשר המנהל את כל המלחמה ואם יתרשלו חלילה מלימודם יהיו דומים להאויב המחבל את החדר שממנו מנהל השר את כל המלחמה, ומהאי טעמא זירז כן רק ליושבי אוהל העוסקים באורייתא תדירא, כי הם מחברים את השי"ת לצבאות ה' אלו בני ישראל עם קודש הטרודים במלאכתם ובצרכי פרנסתם, לפיכך צריכים הם יותר להתחזק בתורה.

ואף אנן נמי בעת כזאת, כאשר מחוץ תשכל חרב ומחדרים אימה ברוחניות ובגשמיות, אין לנו שיוור רק התורה הזאת, ללמוד וללמד בהתמדה גדולה ויגיעה עצומה, ורק בכח התורה אפשר לזכות לבוא לידי דביקות אמת בחי עולמים, ועי"ז להתגבר על השטן וגונדא דיליה שלא יוכלו לשלוט עלינו, אלא לעמוד חזק על משמרתנו וכל רוחות שבעולם לא ישלטו בנו.

מב. סיפר לי יהודי תמים במעשיו, שפעם נכנס אל הרה"ק רבי משה מרדכי מלעלוב זי"ע, ואמר לו, דהנה ידוע שצדיקים יכולים לראות כל מעשי האדם ופעולותיו על ידי הבטה במצחו, ובזאת ביקש ממנו שיעיין נא הרבי במצחו ויגלה לו עוונותיו כדי שידע מה עליו לתקן ועל אלו דברים עליו לחזור בתשובה, הסתכל עליו הרבי ולאחר הרהור קל אמר 'הרי למדת היום 'בלאט גמרא' [דף גמרא], ולכן אינני רואה כלום...', אולם הלה המשיך לבקש, שיעביר הרבי את ה'מסכה' של לימוד התורה מעל פניו ויגלה לו מה עליו לתקן, נענה הרבי והשיב 'אם הקב"ה חפץ שמעשיך יהיו מוסתרים ומכוסים, איך יש בידי להוריד ולבטל הכיסוי'. ועכ"פ עלינו ללמוד מסיפור זה, שיהודי העוסק והוגה בתורה הקדושה נהפך לבריה חדשה ממש, וכל העבר נעלם ובטל כאין וכאפס, ועליו רק לקבל קבלה טובה להיטיב מעשיו מכאן ואילך, והמאור שבה יחזירנו למוטב.

באר הפרשה - פרשת אהרי

השנה (הובא בקול יעקב פר' אמור בד"ה והקרבתם. לתלמידו הגה"ק בעל מלא הרועים זי"ע).

ובכן יהי רצון שנזכה להתכונן כדבעי לקראת קבלת התורה, ועי"ז יושפע שפע רב בכל העולמות בנוף ובנפש לטוב לנו כל הימים.

מבני ישראל הארה גדולה, ועל ידי אור זה שכלו של אדם מתגבר ומתחדש בעבודת ה' ולימוד התורה הקדושה. אך בצאת החג גם אור זה יוצא מאתנו, וכל איש יהיה מי שיהיה אם אך משכיל הוא, ירבה בלימוד התורה מיד בצאת החג ובוזה ישאיר על עצמו את האור הגדול לסייע בעדו לעבוד את ה' ולהתקרב אליו בכל

